

JINÉ PÍSNĚ

JACEK DUKAJ

host

universis Sphaerarum.

JINÉ PÍSNĚ

Jacek Dukaj

Přeložila
Michala Benešová

Brno 2025

Automatizovaná analýza textů nebo dat ve smyslu
čl. 4 směrnice 2019/790/EU je bez souhlasu nositele
práv zakázána.

This publication was produced with the support
of the ©POLAND Translation Programme
Vydání bylo podpořeno překladovým programem ©POLAND

BOOK INSTITUTE

©POLAND

Inne pieśni

Copyright © Jacek Dukaj, 2003

Copyright © Wydawnictwo Literackie, 2003

Cover design: Tomasz Bagiński © by Wydawnictwo
Literackie, Cracow, 2003

Translation © Michala Benešová, 2025

Czech edition © Host — vydavatelství, s. r. o., 2025 (elektronické vydání)

ISBN 978-80-275-2885-1 (PDF)

ISBN 978-80-275-2886-8 (ePUB)

ISBN 978-80-275-2887-5 (MobiPocket)

V životě jsem si vypěstoval obzvláštní citlivost na Formu a skutečně se lekám toho, že mám na ruce pět prstů. Proč pět? Proč ne 328584598208854? A proč ne všechna množství najednou? A proč zrovna prst? Neexistuje pro mě nic fantastičtějšího než to, že jsem teď a tady takový, jaký jsem, určitý, konkrétní, zrovna takový, a ne jiný. A bojím se jí, Formy, jako divé zvěře! Sdílejí můj neklid i jiní lidé? Nakolik? Necítí Formu jako já, její autonomii, její libovolnost, její tvůrčí zuřivost, rozmary, perverze, její hromadění a rozpadávání, její nezadržitelnost a bezmocnost, ustavičné zamotávání a rozmotávání.

Witold Gombrowicz

*Jeden je lidský rod, jeden božský.
Tatáž Matka nám vdechla život.
Však rozdíl moci nás dělí ve všem.*

Pindaros

A

Nokturno

Mlha vířila kolem drožky, pan Berbelek se pokoušel vyčíst svůj osud z měkkých tvarů bílošedé suspenze. Mlha, voda, kouř, listí ve větru, sypký písek a dav lidí — v nich je vidět nejlépe.

Hlava mu padala na kožené polstrování. Zhluboka nasál do plic vlhký vzduch, chránil se tak před morfou noci, drobný človíček v drahém plášti, s příliš hladkou tváří a příliš velkýma očima. Zvedl ze sedadla noviny, které tam zanechal někdo z předchozích cestujících. Ve špinavém světle pouličních pyrokálních lamp stěží luštil herdonské písmo — písmena připomínala runy, útržky nějakých větších znaků, vpravo tučné a tlusté, směrem doleva postupně blednoucí. Tvrdý papír se mezi prsty v rukavicích muchlal a lámal. MĚSÍČNÍ VĚDMA SE ZAMILOVALA. KDO JE JEJÍ VYVOLENÝ? Ve vedlejším sloupci — rytina zobrazující mořskou obludu a titulek: HLAVNÍ NIMROD AFRICKÉ SPOLEČNOSTI ZTRACEN NA MOŘI. A politický komentář rytera Dreuga-z-Kohle: *Vskutku bylo tak těžké předvídat spojení Jana Černovouse s kratistým Sedmiprstým? Řím, Gotland, Franky a Neurgie se nyní budou muset sklonit před Černokněžníkovým snem. Poděkujme našim diplomatům za jejich vynikající práci!* Text přímo přetékal sarkasmem. V kalužích na černé dlažbě se odrážel Měsíc ve třetí čtvrti, jeho bezmračné nebe odhalovalo růžová moře, kratista Illea vskutku musela být v dobré náladě (třeba se opravdu zamilovala?), anebo záměrně šířila svou korunu tak silně. Anthos pana Berbeleka málokdy sahal dál než na vzdálenost natažené ruky a skutečně jen

v mlze, v kouři se dalo zahlédnout cosi z jeho tvaru — možná právě budoucnost, náznak kismetu, jak praví oblíbená pověra. Nepodrobil snad dnes večer pan Berbelek své vůli jak ministra Bruga, tak Šulimu? Hleděl proto zamyšleně do vířící mlhy.

Ktlap, ktlap, ktlappp, drožkář koně nepopoháněl, noc byla tichá a teplá, okamžik si vynucoval klid a rozvahu. Pan Berbelek vzpomínal na Šulimin horký vinný dech a vůni jejích egyptských parfémů. Na jaře tohoto roku skončila vláda asketické módy z Herdonu (malé vítězství nad kratistem Anaxegyrem, alespoň na tomto poli) a do salonů se vrátily tradiční evropské chimáty, londýnské kaftany, košile bez knoflíků odhalující hrud' a pro ženy kaftorské šaty, soforie a mitani, arabské šalvary, korzety zvedající poprsí, nápadné šperky v bradavkách. Šulimina předloktí obepínaly dlouhé spirálovité náramky z bronzu ve tvaru hadů, a když esthlé Amitace podala Berbelekovi ruku, aby ji políbil (její kůže při dotyku téměř pálila), pohlédl hadovi přímo do smaragdových očí. „Esthlé.“ „Esthle.“ Už se usmívala, to je dobré znamení, od první chvíle si vynutil formu laskavosti a důvěrnosti. Pak mu skrytá za modrým vějířem šeptala ironické komentáře o hostech procházejících kolem. I o svém strýci. Esthlos A. R. Bruge, ministr obchodu Neurgijského knížectví, se nedávno zapletl do komplikovaného románu s gótskou kavaleristkou, setnicí Hororu, která byla zjevně mocný demiurg — z každého setkání s ní se Bruge vracel o chloupek pohlednější a o chloupek hloupější, smála se Šulima. Možná už ministra skutečně zpracovali dřív. Souhlasil totiž s Berbelekovým návrhem v podstatě bez námitek, mávnutí ruky a úšklebek, nechtěl to rozebírat — Kupecký dům Njute, Ikita te Berbelek tak získal faktický monopol na dovoz kožešin ze Severního Herdonu. Pan Berbelek slavil. Mezi jedním a druhým přípitkem pozval Šulimu do svého letního sídla v Ibérii, ani nad tím nepřemýšlel. Zvedla obočí, rozevřela vějíř, had blýskl zeleným okem. „S radostí.“ Avšak nyní, když pan Berbelek ve vlhkém tichu počítá v kalužích horké Měsíce a údery kopyt o městskou dlažbu, uvažuje takto: A co když to bylo přesně naopak, co když mnou zákeřně pronikl její anthos a ono pozvání vypudil z mých úst její vzdor?

Když mi vyprávěla příběh o gótské setnici-demiurgovi, nepokoušela se mi tím něco naznačit...?

Mlha prořídla, viděl ostré obrysy budov sklánějící se nad odkrytou střechou drožky. Klasická vodenburská architektura Berbeleka nikdy příliš neokouzlovala, všechny ty masivní domy namačkané jeden vedle druhého v klikatých řadách, ulice jako kaňony kamenného labyrintu, střechy zježené chrliči, okna připomínající střílny, portály jako brány krypt, tmavé dvorky za vraty schovanými ve stínu, věčně mokré kočičí hlavy, po nichž dolů, k přístavu, k moři, stékají stružky městské špíny... Centrum i většina obytných čtvrtí hlavního města byly vybudovány za vlády kratista Řehoře Morouse, v době, kdy sídlil v knížecím paláci. Keros Vodenburgu se tehdy v ohni kratistovy koruny vskutku ohýbal a rozpouštěl jako vosk, po Řehořově odchodu pak palác znehybněl ve formě přízračných zahrad kamene a oceli. Berbelek tam byl pozván brzy po příjezdu do Vodenburgu, jeho vlastní dům mu pak oproti paláci připadal vcelku slunečný a veselý. Lidé se však mění rychleji než neživá hmota. Tři generace po Řehořovi Temném se obyvatelé Vodenburgu naučili smát a bavit, za uplynulých šest let od nich dokonce slyšel i několik vtipů. Šulima naštěstí nepochází odsud. Otevřel *Soumračného jezdce* na předposlední straně. Dnešní karikatura — zaostřil — zobrazovala kancléře Loka na všech čtyřech, jak s blaženým výrazem vylizuje Černokněžníkův nočník. Inu, Řím taky nepostavili za den, ani smysl pro humor nepadá z nebe.

Projeli chrámovým náměstím. Na schodišti Ištařina domu zahlédl několik kurev z noviciátu, bílá stehna zářila ve světle plynových lamp. Drožka zahnula a v prudce klesající ulici zrychlila, ktlapp-ktlapp. Sáhl do vnitřní kapsy kaftanu, vyňal tabákovnici a zápalky. Áno. Vdechl kouř, zaklonil hlavu, opřel ji o koženou sedačku a zahleděl se do nebe. Přestože odpoledne sprchlo, bylo nyní bezmračné, hvězdy šibalsky blikaly, Měsíc téměř oslepoval. Jen vpředu, nad přístavem, kde na železných řetězech viseli létající vepři, zakrývaly hvězdnou oblohu jejich baňaté siluety. Tabákovce rudě žhnul, pan Berbelek vyfoukl kouř, jasné jiskry vyletěly do noci. Řekněme, že Kristoff udrží obrat na

loňské úrovni. Ale po převzetí vládních zakázek... Sto dvacet, sto čtyřicet tisíc grošů čistého zisku. Z toho patnáct procent... Řekněme dvacet tisíc. Konečně bych vyplatil otce a vyřešil renty pro Orlandu, Marii a děti. Měl by sis také zaplatit služby nějakého dobrého technita těla. Jen si to, Hieronime Berbeleku-z-Ostrohu, přiznej — stárneš jako každý.

Monotónní pohyb drožky a rytmický klapot kopyt přece jen uspávaly, téměř hypnotizovaly — když drožka zastavila, Hieronim sebou trhl jako probuzený z ranního snu.

„Jsme na místě, esthle,“ zamumlal kočí.

Pan Berbelek vystoupil a neohrabaně šátral v kapse po drobných.

Brána na dvůr byla samozřejmě zavřená, pyrokální světlo však hořelo nad menšími dveřmi vedle. Třikrát na ně zatukal stříbrnou rukou jetí hole. Drožka pomalu oddrkotala vzhůru prázdnou ulicí, směrem k chrámovému náměstí. Ještě jedno potáhnutí z černého tabákovce v chladném přitímní úsvitu, v té nejdelší hodině, kdy si bohové protahují kosti a keros vesmíru je o něco měkčí, o něco bližší Hmotě...

„No konečně! Už jsem si myslel, že se tuhle noc ani nevrátíš! Jaký byl ples, co? No tak, dej mi ten plášť! A rukavice. Snad zase nepršelo?“

Pan Berbelek mrzutý výlev starého sluhy ignoroval. Ani si nesundal kaftan a rovnou vstoupil do knihovny v přední části domu. Tady na prázdném pultíku načmáral na malý lístek z telecího pergamenu stručnou informaci o úspěšném jednání s ministerstvem obchodu. Když list po židovském způsobu dvakrát přeložil, rozehřál nad svící zelený šelak a dopis jím zapečetil. Ještě pečetní prsten se znakem Ostrohu a:

„Porte! Ať to Anton odnese do kanceláře esthla Njuta. Okamžitě!“

Od pultíku se však neodvrátil. Ten kouř nad svící — zvedl ruku — vždyť tady není průvan — je to šavle, meč? — v listí ve větru, v davu lidí, v mlze, vodě a kouři, v tom tmavém kouři — až se sklonil a zamžoural — zahnuté ostří, ano.

B

Kupecký dům

Pan Berbelek se toho dne nevyspal. Pan Berbelek spával za vodenburských nocí špatně, ale tentokrát spal navíc i krátce — sotva udeřila devátá hodina, vkročil do ložnice esthlos Kristoff Njute, odstrčil Porta a Terezu stojící ve dveřích a z Berbelekova těla začala ihned vyprchávat veškerá ospalost, z mysli všechny noční můry.

„Ajch, ajch, ajch! Hieronime, ty kouzelníku, můj salonní kratiste, já se skláním, hluboce se skláním!“

„Mor na tě... Neroztahuj závěsy!“

„Nebudu vyzvídat, jak jsi to dokázal, řeknu jen tolik, že si zasloužíš každíčkový groš, příští loď u Sytyna pojmenujeme po tobě, no ukaž tu svou mordu, ať tě obejmu!“

„Nech toho! Vyřídil bys to i sám, Bruge by souhlasil se vším, to z lásky prý tak zhloupl, každopádně má hlavu v oblacích... Terezo! Qahwu!“

Ani urozený Kristoff Njute, jeruzalémský ryter a kožešnický potentát, nepocházel z Vodenburgu (byl Herdoňan druhé generace, narodil se v Neue Reese Hermanovi, synu Gustava), což částečně vysvětlovalo jeho srdečnost. Žil tady nicméně déle než Berbelek, pro nějž bylo jednou z největších záhad, jak dokázal Kristoff zůstat stejným jadrným cholerikem, zatímco i skuteční demiurgové optimismu a nenucenosti po několika měsících života v Řehořově morfě upadali do „vodenburské deprese“. Ovšem Njute byl vůbec opakem průměrnosti: šest a půl púsů výšky, dva lithy živé váhy, mohutná ramena, vlasy jako výkřik

plamene — rudé vousy, rudá hříva — a ten jeskynní hlas, řev ožralého medvěda, když šeptal, cinkaly skleničky.

„Okamžitě jsem udělal nové objednávky a kurýrem poslal faktorům nabídku vyšší výkupní ceny, vytlačíme Kreucka nejen z Neurgie, ale i z pobaltských knížectví, už to vidím,“ pokračoval pan Njute. „Rok, dva, nemůžou přece věčně žít z cikánských půjček, a jakmile pronikneme na sever...“

„Mušachin má podporu královské pokladny,“ poznamenal Hieronim, usrkávaje horkou skořicovou qahwu.

„Ha! Nepřibral jsem tě jako společníka právě proto? Máš přátele na východních dvorech, tvoje první pocházela z Moskvy, že?“

„Kristoffe...“

„No to se moc omlouvám, že jsem se o ní zmínil, pane Mučedníku! Kriste pane, ty si ale dokážeš libovat ve smutku! Vzpomínáš, jak jsem tě musel vytahovat z Lökova kotce? Myslel jsem...“

„Odejdi.“

„Už jdu, už jdu. Co jsem to... Kreucek, Mušachin, bratři Rozarští. No a pak už jen sibiřský chanát.“

„Ty netrumpneš, náklady na přepravu...“

Kristoff udeřil pěstí do polštářů.

„To ani nezamýšlím! Naopak! Například soboli do Severního Herdonu. Hop přes průliv! A až děda Mráz vymorfuje ten ledový most z Asie do Nového Laponska...!“

„Pche, morfuje ho už od sedmistého roku. Příliš slabý anthos, musel by přesídlit z Ubby až k průlivu ibn Kady.“

„Proč mě tak deprimuješ, esthle? Tři dobré zprávy za jedno ráno, a ty vypadáš, jako by tě vykopali z hrobu!“

„Kdybys věděl... Když se člověk probudí unavenější než před usnutím...“

„Co se ti zase zdálo?“

„Nevzpomínám si, nejsem si jistý, vlastně ani nevím, jak to popsat. Jen si, Kristoffe, představ něco takového: jsem zavřený, ale v nekonečném prostoru, běžím k místu, kde stojím, a oni mě rozsekávají na maděru, kdykoli se otočím, ale neotáčím se já...“

„Dost, dost! Musím tě rozpohtit, začínáš mi tady rezavět. I na ten ples jsem tě musel dotlačit skoro násilím — a co? udělal jsem chybu?“

„Jaké neseš zprávy?“

„Ech, ty to nevíš! Thór jde do války! Zase se budou bít o Uuk. Představ si ty objednávky, zimní kontingent, a k tomu zvýšení cen...!“

„Parazite.“

„Cha. Za tři hodiny připluje Apoštol Filip, za svítání přiletěl pták. Před termínem a beze ztrát. A teď mi řekni, že nemáme investovat do vlastní flotily!“

„Beze ztrát, protože jsi na poslední plavbu lapil toho Peršana-hekatombu. Četl jsi včerejšího *Jezdce*? Něco sežralo klipr Společnosti i s jejich nejlepším nimrodem, a hádej kde? — ve Středozemním moři! A ty tady mluvíš o okeánu!“

„Právě proto se okamžitě zvedneš z postele a pojedíš se mnou do přístavu. Musíme Ihmeta zastihnout ještě na můstku, než podepíše kontrakt s někým jiným. Ty ho přesvědčíš, cítím, že si padnete do oka. V dopisech se o tobě vyjadřoval s velkou úctou — opravdu jste se nikdy nesetkali? Teď máte každopádně příležitost, vyměníte si ty své krvavé příběhy, vezmeš ho do lázní, všechno na účet firmy, na ničem nešetří, ať se mu zatočí hlava, cokoli...“

„Nechce se mi,“ zabručel Hieronim.

Kristoff ho s rozmachem udeřil do zad, až panu Berbelekovi vypadl z rukou šálek se zbytkem qahwy na povlečení a odtud na koberec.

„Já ti věřím!“

„Fanatiku.“

Pan Berbelek se odšoural do sanitária, kde Tereza připravila horkou vodu na koupel. Pára orosila barevnou rozetu směřující na dvůr. Jen v tuto denní dobu se slunečnímu svitu dařilo vypudit ze dvora mokré stín, za hodinu už tam zavládne kamenný soumrak — plynové pyrokální plameny se budou mihotavě odrážet od zeleno-modré mozaiky a propůjčí lázni vzezření mořského aquaria. Hieronim při koupeli často usínal a právě zde zrozené sny ho ukolébávaly nejněžněji.

Pan Berbelek vůbec až příliš snadno a příliš často usínal — s výjimkou noci, kdy mu to šlo jen s obtížemi. Co si pamatoval, už od dětství, ještě dlouho před Kolenicí, ho pronásledovaly noční můry, které však po probuzení nedokázal převyprávět ani si je podrobněji vybavit; pamatoval si jen pocit naprosté ztracenosti a dezorientace, úzkosti tak šílené, že to ani nebylo možné vypovědět. Naopak dny mu ve Vodenburgu míjely v neustálé ospalé lenivosti, povětšinou ani nevstal z postele, neoblékal se, nebylo proč. Sluhové kroutili hlavou a tiše brblali, ale on si toho nevšímal. Hlasy, lidé, světlo a tma, hluk a ticho, pokrmy takových či onakých chutí, střídání ročních období za okny — všechno se mu slévalo v jednu teplou mazlavou kaši, která ho v pomalých vlnách zalévala, neprodyšně zalepovala smysly. Až silná ruka esthla Njuta z ní dokázala Hieronima vytáhnout. Njute vždycky věděl proč.

Peníze, peníze, peníze. Zdálo se, že od chvíle, kdy pan Berbelek přicestoval do hlavního města Neurgie, na nic jiného nemyslí a jeho život se netočí kolem ničeho jiného. A pokud už se z této sítě vymotal, tak nikoli ovládan jinými touhami, nýbrž temnou nehybností a apatií, oním tartarem starců a sebevrahů, k němuž se z Vodenburgu otevírala brána nejširší. Musí se ovšem nechat, že bohatství je alespoň nějaký cíl, nějaký důvod k životu, možná mrzký, ale skutečný, a z něj se rodí další, dokud nedojde k obrodě lidskosti. Například hrdosti, osobní důstojnosti — a to z estetiky oděvu a forem etikety. Bělost košile a tíha prstenů na ruku určují hodnotu okamžiku. Neživé předměty takto dokážou morfovat vnitřní rozpoložení člověka — nejsme snad tou nejubožejší substancí?

Když se tedy připojil ke Kristoffovi, už oblečený do vycházkového oděvu, s napomádovanými vlasy, v pečlivě zapnutém černém britském kaftanu, se zeleným nákrčníkem a ve vysokých jugrách, které domácí otrok pečlivě vyleštil — byl to už trochu jiný esthlos Berbelek než ten, kterého Kristoff zastihl v teplém dusnu ložnice; trochu jinak myslel a zcela jinak se choval. Do bryčky esthla Njuta vyskočil Hieronim stejně energicky jako sám Njute. Jarní slunce pálilo, humijový plášť odhodil na sedadlo. Naopak Kristoff zůstal ve své objemné šubě s bobřím

límcem — a když se teď Herdoňan v prostorném voze roztahoval, zdál se pan Berbelek po jeho boku ještě hubenější a nenápadnější.

Před odchodem se podíval na teploměr — sedmnáct čárek na alexandrijské stupnici, ačkoli od moře vanul silný studený vítr a střapaté mraky v barvě písku rychle pluly po azurovém nebi. Severní obzor obvykle zahaloval kouř z Woernerovy huti, avšak dnes si vítr poradil i s ním, obloha byla jako vymetená. Jeli jiným směrem, dolů k přístavu, a Hieronim ani na okamžik nespouštěl oči z létajících vepřů, jejichž dlouhými trupy to házelo do stran i nahoru. Spočítal je: sedm. Přibyl jeden v barvách sultanátu Malta, koše byly právě v pohybu. Obrátil pohled k vlajkové věži přístavu. Vskutku, už vyvěsili znamení, že připluje Apoštol Filip. Samotný přístav ještě neviděl, vodenburské ulice byly značně křivolaké — navržené tak, aby se ubránily britským pirátům, kteří na tuto část Evropy útočili až do roku 850 PPŘ. Severní města, která podlehla a platila Britům harač, se zkáze vyhnula, ve Vodenburgu však byly její stopy stále patrné, například v podobě zubaté pobřežní zdi. Její temně šedý masiv se tyčil nad přístavní čtvrtí města, dnes se tam nacházely strážní věže technitů moře a kotviště vepřů. Z temných očnic bašt vyčnívaly oválné rypáky staletých pyresider.

Než bryčka vjela na přístavní promenádu, musela se prodrat ještě užšími uličkami staré kupecké čtvrti — a tady na dlouhé minuty uvízla. Obklopil je dav lidí, do uší pronikla suspenze výkřiků, smíchu a hlasitého hovoru ve čtyřech jazycích a do chřípí — pachy, od těch nejtuctovějších až po silně exotické, ty z perských a indických obchodů, otevřených „stánků hlupáků“, a všechny ostré. Jako obvykle se v takové tlačenici a chaosu zdálo, že je každá věc trochu méně sama sebou a trochu více něčím jiným, tedy ničím, věc, slovo, vzpomínka, myšlenka, pan Berbelek roztržitě poklepával rukojetí hole o bradu.

„A ten Ihmet...“

„Ano?“

„Má on nějakou rodinu? Kde žije?“

„Připoutat si ho půdou? Mhm. Toto město má spoustu kladů, ale málokdo by ho označil za pěkné.“

„Myslel jsem spíš na dům u Cartageny, usedlost sousedící s mou vilou bude příští měsíc na prodej, dostal jsem dopis, možná by...“

„Oni si takových vazeb velmi cení. Mhm.“

Nesmíme zapomenout, že ryter Njute byl v hloubi duše xenofob. Pan Berbelek si toho byl dobře vědom, sám byl pro Kristoffa cizinec; navíc zde v Neurgii byli cizinci oba. Kristoffova xenofobie se však vyznačovala tím zvláštním rysem, že neústila v nenávist, odpor ani strach. Kristoff zkrátka ke každému, kdo nebyl Herdoňan a kristian, přistupoval jako k divokému barbarovi, očekával jen to nejhorší, ničemu se nedivil a jakýkoli projev lidskosti vítal jako velké vítězství své morfy. Skrýval se za tím obrovský rezervoár nezáměrného pohrdání, ačkoli navenek se projevovalo pouze přehnanou srdečností. „Ty mluviš řecky! To mám radost! Nezašel bys k nám na večeri? Samozřejmě pokud jíš maso a piješ alkohol.“ A přitom nemohl mít člověk Kristoffa nerad.

Pan Berbelek vytáhl jantarovou tabákovnici a nabídl ryterovi. Oba si zapálili, oheň jim podal kočí.

„Znáš esthlé Šulimu Amitaci?“

„Ovšem,“ pan Njute pomalu vypustil z plic lepkavý kouř. „Co je to za směs?“

„Naše.“

„Opravdu? To se podívejme. A co s tou Amitací?“

Pan Berbelek se zachechtal a zhluboka potáhl.

„Myslím, že jsem podlehl její koruně. Nebo ona té mojí. A tak si říkám...“

„Každá žena je demiurg touhy.“

„Baže.“

„Čeho se bojíš? Děláš dobře, pronikni mezi ně, k Brugovi, k jeho příbuzným, o to jde, o to jde. Jen ať NIB prosperuje!“

„Přijela z Byzantia — znáš někoho, kdo ji tam znal?“

„Poptám se. A co? Věříš těm drbům?“

„Jakým drbům?“

„Že není mladá proto, že je mladá, a není krásná proto, že je krásná...“

„Ech, jako obvykle šíří choré výmysly, protože závidí.“

„Pravda. Vždyť je to Brugova příbuzná...“

„Hliněný ministr.“

Kočí práskl bičem, koně sebou trhli, vůz se vysvobodil z davu. Vyjeli ze stínu ulice na prosluněné bulváry a široké přístavní terasy, kde ke-ros okamžitě ztvrdl, uvolněný z útisku davu, a pan Berbelek spoutal své myšlenky do ukázněné řady, útržkovitý rozhovor skončil.

Sklady Kupeckého domu Njute, Ikita te Berbelek se nacházely v dlouhém dřevěném bakhauzu, jehož vysoká vrata se otevírala přímo na kamenné nábřeží. Vodenburg měl hluboký přístav a bezpečnou uzavřenou zátoku (dílo jakéhosi zapomenutého kratista), lodě tu obvykle kotvily jedna vedle druhé a zakrývaly celý mořský horizont; ani dnes tomu nebylo jinak. Zboží se vykládalo a nakládalo, po části nábřeží, která patřila NIB, pobíhala zhruba stovka otroků a námezdních dělníků.

Kristoff s Hieronimem objeli sklady zezadu. Esthlos Njute vystoupil a z kapsičky vytáhl hodinky.

„Nejvýš třicet minut.“

Po venkovních schodech vystoupali do úřadovny nacházející se v nástavbě ve třetím patře. Ve dveřích se minuli s N'Yumou.

„Popožeň lidi z Karla, k veslům, k veslům, musí mi tu udělat místo pro Filipa.“

Jednooký Negr přikývl. Loni se N'Yuma vykoupil ze služby u rytěra, avšak mentalita otroka mu zůstala, taková morfa se zaryje nejhlouběji.

Pan Berbelek tu měl svou kancelář, vyčlenili mu rohovou místnost, ale za všechny ty roky tam zavítal všehovšudy dvakrát. Necítil potřebu cokoli předstírat, byl zhruba takový kupec jako Kristoff diplomat. Pokud do skladů vůbec chodil, zůstávalo u návštěvy Njutovy pracovny, odkud byl ostatně nejlepší výhled; široké trojdílné okno vedlo přímo do přístavu a zátoky, z výšky čnělek mohl pozorovat celé to přístavní mraveniště. Když právě nelilo nebo příliš nemrzlo, nechával Njute okno otevřené a dovnitř volně proudil mořský vítr, slaný vzduch zde opakovaně zaléval každý předmět, jeho vůně nasákly zdi i koberec.

Pan Berbelek kouřil zbytek tabákovce a pozoroval ptačí pohyby nákladního jeřábu překládajícího na okeánský klipr jiné společnosti bedny obité železem, vyprovázel zrakem Karla Patu pomalu odplouvajícího od nábreží, sledoval rytmickou práci veslařů na vlečných člunech i odhalené N'Yumovy bicepsy pokryté jakýmsi kmenovým morfováním — Negr stál na hromadě staré takeláže, klel a pobízel nosiče vyklízející nábreží, pro ně byl pán a vládce, jenž zadupává do země pouhým pohledem divokého oka... Racci melancholicky skřehotali. Otrokyně přinesla horké thé; poděkoval, aniž se odvrátil od okna. Kristoff se za jeho zády dohadoval s perským úředníkem o jakési dlužné dani, v urážkách a invokacích přecházeli z očitiny do řečtiny a pahlaví a zase zpátky. Hieronim odhodil nedopalek z okna. Předloktími se opřel o vysoký okenní rám a usrkával thé, sůl štípala na jazyku.

Esthlos Berbelek se v myšlenkách vracel k začátkům své kupecké kariéry. Lutetia Parisiorum, léto po Černokněžníkově karpatské ofenzivě, Hieronim Berbelek byl častým hostem salonů. Zakrňel tehdy natolik, že o sobě dokonce přemýšlel ve třetí osobě. „Hieronim se klaní.“ „Hieronim baví společnost.“ „Ted' udělal Hieronim dojem.“ „Ted' si Hieronim odpočine.“ „A ted' si Hieronim podržsne krk.“ Černokněžníkův anthos se v něm usadil jako horký puch. Zapomínal jíst. Ostré předměty, propasti, uhánějící koně, jimž by se mohl vrhnout do cesty — to všechno ho přitahovalo jako oheň můry. Samozřejmě téměř neustále spal. A když už se probudil, tak v divném čase, s divnými touhami. Což bylo dobré — že měl nějaké touhy. V takovém stavu se dostal do spárů esthla Kristoffa Njuta. Velký kříž na prsou, divoký plnovous, nulová obeznámenost se salony a nedostatek patřičného taktu: dovozce kožešin z Herdonu s obrovskými plány a odbytištěm pod neformálním perským monopolem. „Kdybys tak mezi ně dokázal proniknout, vždyť je všechny znáš, a koho neznáš, ten každopádně zná tebe. Jen pomysli, esthle, jak bychom mohli zbohatnout!“ Zlato! Bohatství! Toho večera, u číše sladkého vína, v barevném světle dzungujských ohňů na bezměsíčném nebi, v oblaku morf francké aristokracie, v srdci anthu Lea Vialla, kratista Domýšlivosti a Pýchy — se

rozhodl zatoužit po bohatství. Rozhodl se, že bude chtít chtít, rozhodl se rozhodnout se — u všech Jupiterů, nějak ze sebe tu vůli vydobude! No vida, vykřičník, to je dobrý začátek. Následovala změna způsobu vyprávění. „Pan Berbelek se rozhoduje, že se stane bohatcem.“ „Pan Berbelek bude bohatč.“ Zeslábl Černokněžníkův puch? Pro všechny případy se Hieronim od té doby držel poblíž rytera, byl si jistý, že impulzivní Herdoňan ho přiměje zúčastnit se každé recepce, na jakou přijde pozvání — a ani mu nedovolí spát příliš dlouho. Časem začaly klíčit i jiné touhy. Nejnovějším nápadem se stala esthlé Amitace — nebyla snad hodna toužení? Vše se ubíralo dobrým směrem — v tu chvíli už si pan Berbelek nebyl jistý, jestli po ní jenom chce toužit, nebo jestli už skutečně touží. Nejobtížnější je morfovat sám sebe a nejsnazší je přehlédnout okamžik, kdy dojde ke změně vlastního keru.

„Připlouvá, Kristoffe.“

Apoštol Filip stáhl plachty u druhé bóje a blížil se k nábreží, postupně přitom zpomaloval, posádka už čekala s lodními háky a lany.

Njute přistoupil k oknu, vyklonil se a zakřičel:

„N'Yumo! Kapitán, lodivodka a nimrod ke mně!“

Hieronima odvěkl za paži ke dveřím do salonu.

„Zamluvil jsem oběd u Skelly.“

Kromě Berbelekovy pracovny byl salon snad nejméně využívanou místností v sídle NIB. Rozloha bakhauzu šest tisíc púsů čtverečních umožnila ryterovi nejrůznější výstřednosti — v nástavbě umístil mimo jiné i dvě ložnice (oficiálně „pro hosty společnosti“) či šachový pokoj. Salon byl dlouhá úzká místnost s výhledem na přístavní zeď a kotviště létajících vepřů. Byl zařízen v keltském stylu, stěny pokrývalo tmavé dřevo, v rozích pokoje stál masivní nábytek z dubu, hyexu a selečiny, s pravými úhly a ostrými hranami — s výjimkou vysokého stolu umístěného ve středu, kolem něhož teď pobíhali tři doulové ze Skellova domu. Prostírali pro pět osob.

Pan Berbelek se posadil ke stolu, srovnal příbory, nalil si víno a už musel vstát, aby přivítal hosty. Dva z nich byli silní technité moře a nedokázali zcela kontrolovat své aury, čehož si Berbelek okamžitě

všiml podle chování vína ve své číši a tepla ve tvářích, když se mu krev nahrnula do hlavy a na obličejí mu naskočily ruměnce. Rděl se i Kristoff a Skellovi otroci — sami hosté ale samozřejmě ne.

Rychlé pozdravy, upřímné úsměvy — doulové přispěchali s vodou na omytí rukou a Njute, na nic nečekaje, připil na úspěšnou cestu z Herdonu. Posadil se do čela, pan Berbelek po jeho levé straně, po pravé — Otto Prünz, kapitán Filipa, vedle něj Heinemerle Treptová, mladá okeánská lodivodka; Ihmeta Zajdara, hlavního nimroda společnosti Njute, Ikita te Berbelek, přirozeně usadili vedle Hieronima. Nad horkou polévkou si vyměnili zdvořilosti. Oba technité seděli na téže straně stolu a tekutiny se nebezpečně přiblížily k okrajům nádobí.

Právě Ihmet byl v této společnosti jediný, koho pan Berbelek vůbec neznal. Otto, kristian a Njutův krajan, se pro NIB plavil od začátku, nejdříve na vlastním klipru a nyní jako kapitán Apoštola, prvního okeániku společnosti. Heinemerle si najali hned po jejím přijetí do císařského cechu navigátorů. Jako žena měla mezi posádkou slabší postavení a při dlouhých plavbách představovala větší riziko pro vznik kompetenčního sporu, proto byl její kontrakt levnější — schopnosti Treptové však hovořily samy za sebe a se starým Prünzem zjevně dobře spolupracovala.

Zato snědý Zajdar... jeho spolupráce s firmou byla jen příležitostná. V posledních letech, kdy začaly být mořské nestvůry agresivnější, ceny služeb nimrodů se zkušenostmi s ochranou lodí značně vzrostly, a navíc takových lidí nebylo mnoho. Esthlos Njute zkoušel, co se dalo — kontrakt na plavbu jedním směrem, společné kontrakty, připojení ke konvojům... Tak také získal Zajdara. Peršan ukončil mnohaletou spolupráci s Kastygou a v poslední době přijímal jen individuální zakázky, což ne každému vyhovovalo; Kristoff však jeho služeb využíval, kdykoli se dalo, a právě jeho si také najal k ochraně prvního okeániku stoprocentně vlastněného společností Njute, Ikita te Berbelek. Do konce začal Zajdara titulovat „hlavním nimrodem společnosti“. Trochu doufal, že slovy začaruje realitu. Ihmet vytrvale odpovídal zdvořilými, nezávaznými dopisy.

„Včera jsem četl o smrti hlavního nimroda Africké,“ nadhodil pan Berbelek v pahlaví. „Vaše cesta proběhla bez nepříjemných incidentů?“

„Když pominu sirény na Lokoloidech. Nedošlo ani k žádné vraždě.“

„Ach, nikdy jsme o tobě nepochybovali. Zvláště esthlos Njute — on má o tobě velmi vysoké mínění.“

Ihmet Zajdar po těchto slovech sklonil hlavu. Nezkušený technité bez sebekontroly nebo naopak ti příliš zkušený, příliš dlouho praktikující své umění, ti, jejichž práce vyžadovala mnohatýdenní nepřetržité rozšiřování anthů, jako právě technité moře, kteří celé měsíce řídili lodě v těsném sevření svých aur, případně technité války, stratégové, aresové — ti často nedokázali své aury ovládnout, už je neuměli stáhnout, vyrovnat, a otiskovali se pak do keru mocnou pečeti bez ohledu na okolnosti, ve dne i v noci, za bdění i ve spánku, o samotě i v srdci davu. Vedleším efektem dlouhodobé přítomnosti takového nimroda na lodi bývaly smrtelné oběti v řadách posádky. Sváry, strkanice a přátelské soupeření, které by jinak skončilo nanejvýš vyraženým zubem — končovalo v nimrodově koruně rozbitými hlavami, podříznutými krky a smrtí utonutím. Zajdar se však těšil velmi dobré pověsti.

„Všiml jsem si,“ prohlásil a přisypal si do polévky notnou dávku koření. „Obávám se, že ho budu muset zklamat.“

„Ještě ani neznáš naši nabídku.“

„Ale nabídku dostanu, že?“ Ihmet se tázavě zadíval na zrudlého Hieronima.

Pan Berbelek mu pohled oplatil. Peršanovy oči byly blankytné čistým, jasným blankytem jarní oblohy, posazené v sítích hlubokých vrásek silně opálené kůže — vrásek od slunce a větru, Zajdar totiž nevypadal na víc než třicet. Ve skutečnosti už dávno překročil šedesátku, nebo i sedmdesátku, ale morfa svírala Hmotu pevně. Tělo je jen háv mysli, jak psali filozofové. I háv jeho těla však uváděl v omyl, Ihmet chodil oblekaný po herdonském způsobu, jednoduchý stříh, bílá, černá a šedá barva, úzké nohavice i rukávy, košile zavázaná až ke krku. Jen černé vousy měl zastřižené podle izmaelitské módy.

„Už jsi podepsal kontrakt s někým jiným?“

Peršan zavrtěl hlavou, polykaje horkou polévku.

Hieronim si jen povzdychl a sklonil se nad svým talířem.

Delší chvíli mlčeli a naslouchali hlasitému rozhovoru esthla Njuta, kapitána Prünze a Treptové. Heinemerle nadšeně vyprávěla o skvostech jihoherdonských přístavů, divoších z rovníkových ostrovů, zvířecích narkotikách a exotických morfezoonech. Mezi chody přinesli ryterovi zkontrolovaný manifest Apoštola Filipa a Kristoff začal znovu počítat očekávané zisky.

„I na severu, v těch převelikých lesích,“ vyprávěla mezitím Heinemerle, „které se táhnou od Okeánu k Okeánu, v každém případě až k Megorosům, k šestému listu, kde Anaxegyros ještě nevrostl tak hluboko, aby vytlačil divoké kratisty, na úplném severu nebo například v Herdonu-Aragonii, když jsme čekali na zboží, jsem mluvila s osídlenci, mýtus, či pravda, těžko říct, možná už se rozpouští v Anaxegyrově koruně, ta města živého kamene, řeky světla, křišťálové ryby, tisíciletí hadi moudřejší než lidé a květiny lásky i nenávisti, stromy, z nichž se rodí daimoni lesa — řekni, Ihmete, vždyť jsi to viděl na vlastní oči.“

„Neumím vyprávět.“

„Na lodi, když tě přepadla melancholická nálada, tos dokázal vykládat celé hodiny...“

„Ale to byly cizí příběhy,“ usmál se Zajdar pod vousy.

„To nechápu,“ rozčilila se Treptová. „Co to má znamenat? že to byly lži? Lhát dokážeš?“

„O to nejde,“ ozval se tiše pan Berbelek a ulamoval si přitom chleba. „Příběhy opakované po někom *mohou* být nepravdivé, a to nás osvobozuje. Zato když mluvíme o vlastních zkušenostech...“

„Cože?“ skočila mu do řeči. „Co se nám vlastně snažíš říct? Že upřímní můžeme být jen ve lži? Takové báchorky jsou dobré leda tak pro děti.“

Pan Berbelek pokrčil rameny.

„Já ráda sdílím příběhy,“ šeptla Heinemerle. „Jaký má smysl cestovat po světě, když nikomu nepovíš, cos viděl?“

Před dezertem podepsal Njute bankovní listiny s osobními premiemi ještě nad rámec smluvně zaručených čtyř procent zisku pro kapitána a dvou pro lodivodku. Treptová srdečně poděkovala, Zajdar se na svou listinu ani nepodíval.

Hieronim se dotkl jeho paže.

„Klidné stáří?“

Ihmet vykonal gesto chránící před al-Uzzá.

„Snad ne. Ale ano, máš pravdu, esthle — už začínám počítat ztracený čas. Týdny na moři... kapky krve v přesýpacích hodinách života, cítím každou z nich, padají dolů jako kameny, až člověku běhá mráz po zádech.“

„Smutek?“

Peršan se na Hieronima zamyšleně podíval.

„Myslím, že ne. Ne.“

„A co teď? Rodina?“

„Dávno na mě zapomněli.“

„Takže?“

Zajdar ukázal pohledem na Treptovou, která se škádlila s Kristoffem.

„Hltat svět, jako ona. Ještě trochu, ještě trochu.“

Pan Berbelek ochutnal odporně sladký sirup.

„Mmm. Dokud má člověk apetit, že?“

Peršan se k Hieronimovi naklonil.

„Je to nakažlivé, esthle.“

„Myslím, že...“

„Opravdu se můžeš nakazit. Najdi si mladou milenkou. Zplod' syna. Přestěhuj se do koruny jiného kratista. Do jižních krajín. Více slunce, více jasného nebe. Do morfy mládí.“

Pan Berbelek se hrdelně zasmál.

„Pracuji na tom!“ Nabral si ořechové pasty; Zajdar gestem poděkoval. „A jde-li o jasné nebe... Vila u Cartageny. Val du Ploi, krásné okolí, velice hladký keros. Měl bys zájem?“

„Mám už trochu pudy v Languedocu. Ale co jsem to říkal? Ještě si nemíním ohřívát kosti na zahrádce.“

„Mhm, nepracuje, neodpočívá,“ Hieronim nadmul tvář, „tak co tedy bude dělat?“

Ihmet si utřel ruce do látky podané Skellovým doulem. Otevřel bankovní listinu, pohlédl na sumu, vyfoukl nosem.

„Praktikovat štěstí.“

T

Otcorození

Sotva pan Berbelek překročil práh domu a zahlédl Portův spiklenecký úsměv, ztratil zbytky naděje na klidný večer a návrat k ospalé nečinnosti.

„Co zase?“ zabručel a svraštil obočí.

„Jsou nahoře, přidělil jsem jim pokoje pro hosty.“ Porte zachytil plášť, který mu Hieronim hodil, a ukázal palcem do patra.

„U šeolu, komu?“

Stařec se křivě zazubil, načež panu Berbelekovi s přehnanou úklonou podal dopis.

Bresla 1194—1—12

Můj drahý Hieronime!

Jsou to i Tvé děti, ačkoli Ty už možná nejsi jejich otec. Pamatuješ si vlastní dětství? Doufám, že ano.

Nepoznají Tě, buď vlídný. Ábel tady nechal všechny přátele, jaké kdy měl, i velkou část snů, Alitea letos v zimě změnila Formu, uplyne pár let, než dosáhne entelechie, už to není dítě, ještě ne žena; buď vlídný.

Měla bych se Ti omluvit? Omlouvám se. Nechtěla jsem, nechci to házet na Tebe, byl jsi poslední na mém seznamu. Nakonec jsem vybírala mezi Tebou a strýcem Blotem. Vybrala jsem špatně?

Měla bych Ti přísahat, že říkám pravdu? Znals mě; teď držíš v ruce jen papír. Dobře vím, jaká pravda zůstane v keru, ale přesto Ti to napíšu: obvinění, která uslyšíš, jsou nepravdivá. Nepodílela jsem se na spiknutí, neodcizila jsem závěť urkrabího, o jeho nemoci jsem nevěděla.

Třeba nám Jahve dopřeje se ještě někdy setkat. Možná přežiju. Prchám nyní do ohně božských anthů; možná mě pak už nepoznáš, nepoznáme se navzájem. Byly chvíle, celé dny, kdy jsem Tě milovala, až srdce bolelo a nemohla jsem popadnout dech, kůže mě pálila. To znamená – Ty víš, koho jsem milovala. Víš, že ano? Doufám, že si to pamatuješ.

ε. Maria Lateková π. Berbeleková

Ach, psát, to ona uměla. Přečetl si dopis třikrát. Určitě na něm pracovala celý den, vždy byla perfekcionistka. Přinejmenším od doby, kdy ji poznal. Dvacet let? Ano, už je to dvacet let. Vlastně mohl čekat, že Maria skončí právě tak – bude prchat temnou nocí před spravedlností, obět vlastních intrik, ve vlastních očích až do konce nevinná, se šarmem a lyrickým textem na rtech odhazující zbytečnou životní zátěž, jista si tím, že jí svět pomůže. Podle toho všeho, co o něm nyní věděla, mohl být Hieronim nějaký psychopatický kakomorf, který mezi lidmi šíří Černokněžníkovu svinstvo. A přesto za ním poslala děti.

Pan Berbelek vystoupal do patra. Už na chodbě uslyšel jejich hlasy. Alitea se smála. Zastavil se přede dveřmi pokoje pro hosty. Smála se a Ábel cosi říkal v pozadí, příliš tiše, než aby rozuměl, ale patrně vistulsky. Na schodech se objevila Tereza; pan Berbelek ji gestem zahnal. Divně se na něj podívala. Poslouchal tajně vlastní děti? Ano, přesně to dělal. Čekal, až řeknou něco o něm: otec to, otec tamto. Ale ne, nic. Těch několik slov, která rozeznal, se týkalo města, Vodenburg očividně neodpovídal jejich představám o metropoli Neurgie. Alitea už se nesmála. Hieronim hladil hřbetem ruky lakované dřevo dveří. Měl by zaklepat? Přitiskl prst na krční tepnu. Uklidni dech, uklidni srdce – čeho se vlastně bojíš? Raz, dva, tři, čtyři.

Vstoupil. Byli dosud v cestovním, hoch stál u okna, pozoroval město pod tmavým nebem a zapadajícím sluncem, dívka napůl ležela na posteli a listovala jakousi knihou. Podívali se na něj a až v jejich souběžném pohybu si všiml rodinné podoby — jedna krev, jedna morfa. Ty hluboko posazené oči, velice černé, a vysoké lícní kosti, výrazná brada...

Hleděli lhostejně, v pohledech — jen lehká zvědavost.

„Hieronim Berbelek,“ pronesl.

Nepochopili hned.

„To jste... to jsi ty?“ Ábel k němu přistoupil. Nebylo mu ještě patnáct, ale už byl vyšší než Hieronim. „To jste vy.“ Natáhl ruku. „Já jsem Ábel.“

„Ano.“ Pan Berbelek se vzchopil, energicky uchopil podanou ruku, ale synův stisk byl přesto silnější. „Já vím.“

Pak se dostali pod vládu Mlčení. Chtěl otevřít ústa, avšak forma byla silnější; viděl, že i Ábel sebou bezmocně škube. Hoch si uhlazoval vlasy, škrábal se na tváři, upravoval si manžetu. Pan Berbelek alespoň ovládl ruce. Ohlédl se na Aliteu. Odložila knihu, ale z postele nevstala. Oba si je s vážným výrazem v obličeji prohlížela.

Pan Berbelek odsunul židli od malého sekretáře. Posadil se, předklonil, lokty si opřel o kolena a propletl prsty. Nacházel se nyní v jedné rovině s Aliteou. Uvědomili si, že si hledí přímo do očí; tím spíš nešlo uhnout, sklopit zrak. Upadla do rozpaků, tváře, krk i dekolt jí zalil ruměnec; kousla se do dolního rtu. Mhm, možná je toto řešení...?

Pan Berbelek se silně kousl do jazyka. Zabolelo, jak potřeboval. Začal mrkat, aby zahnal slzy.

Z dceřina výrazu usoudil, že to pokládala za projev jeho značného rozrušení. To už nevydržel a hlasitě se rozesmál.

Sourozenci si ohromeně vyměnili pohledy. Ábel pro jistotu ustoupil zpátky k oknu, co nejdál od otce.

„Ano,“ zafuněl Hieronim a pokoušel se ovládnout řehot, „přesně tak jsem si naše setkání představoval!“

Samozřejmě si ho vůbec nepředstavoval. Ne že by si takové setkání nepřál; to už by totiž znamenalo, že na něj — na ně — myslel. Ábel s Aliteou ve skutečnosti do jeho života dosud nijak nepatřili, ztratil

děti spolu se starou morfou, Marií a tamtou kariérou, tamtěmi sny, tamtou minulostí. Tady ve Vodenburgu byl bezdětný svobodný muž.

Ostatně, jak si je naposledy zapamatoval: odjezd z Posenu, Maria na saních, pot odpařující se z koní, Alitea a Ábel zavrtaní v kožešinách, že jim vykukuje jen hlava, kulaté světlé tvářičky němě užaslých dětí, kolik jim mohlo být, pět, šest? Stejně by ho nepoznali.

Vydechl, narovnal se, ovládl tvář.

„Nebudu předstírat marnotratného otce,“ prohlásil. „Neznám vás, vy neznáte mě. Netuším, co vaše matka v Bresle vyvedla, že vás musela tak zničehonic poslat přes půl Evropy za bývalým manželem. Kterému, jak tvrdila, by nesvěřila ani psa. To ale není důležité. Jste mé děti. Postarám se o vás nejlépe, jak dovedu. Pochopitelně tu můžete zůstat. Možná se dokonce sprátelíme... Ačkoli spíš ne, že, Ábele?“

Ábel zapíchl pohled do podlahy.

„Éééé...“

„No právě.“ Pan Berbelek se poté obrátil na dceru, která na něj stále hleděla široce otevřenýma očima. „Kolik věcí jste si s sebou přivezli?“

„Dvě cestovní truhly, zbytek dorazí po moři,“ zarecitovala bez nadechnutí, jako zhypnotizovaná.

„Jakou lodí?“

„Okustou. Asi.“

„Zjistím, kdy připluje, možná vám mezitím budu muset něco koupit. O peníze se nestarejte, v tom se nic nezmění, stejně jsem vás dosud živil já. Ale to vám matka určitě neřekla.“

„Ovšemže,“ zamručel okamžitě Ábel, „řekla.“

Pan Berbelek přikývl.

„Budiž jí to přičteno k dobru. Odpusťte mi jízlivost, jakou ji čas od času obdařím; nakupilo se toho hodně. Ve skutečnosti jsem samozřejmě mizera já a ona měla pravdu. Jak se zdá, byla dobrou matkou, je to tak?“

Alitea se převalila a dopadla na přehoz pokrývající postel. Černé vlasy jí zcela zakryly tvář, nedokázaly však utlumit zvuk náhlého pláče.

„Řekla, že se vrátí! Vrábí! Ona žije!“

Ábel se postavil mezi otce a sestru.

„Bude lepší, když už půjdete.“

Pan Berbelek odešel.

Když scházel do kuchyně, znovu si přiložil prst k tepně. Dech byl ještě pomalejší než myšlenky, sotva se nechal vytlačit z plic. Nebyl důvod se znepokojovat. Rozum by měl přece vždy vládnout srdci, morfa hylé.

V kuchyni oznámil Tereze a Agně, že večerět budou ve třech ve velké jídelně v přízemí. Než sešel dolů, vykoupal se a převlékl, ještě mokré vlasy si svázal za krkem; na prst si také navlékl starý pečetní prsten se sarančetem. Zkontroloval se v zrcadle — distingovaný pan Berbelek.

Ani Ábel, ani Alitea se u večere neukázali. Jedl sám. Pyrokální ohně vrhaly na zdi a nábytek nehybné, medové stíny. Každé cinknutí příborů se rozléhalo tupým zaduněním. Naslouchal zvukům vycházejícím z vlastních úst při žvýkání masa a kousání zeleniny. I ty se zdály ohlušující, jakýsi vlhký lomoz procházel kostmi čelisti do uší a spáneků, až musel téměř přivřít oči. Neměl hlad, po tom opulentním obědě servírovaném Skellou; ale jedl, jíst bylo třeba. Myšlenky volně plynuly, zatímco tělo se poddávalo rituálu. Měl by se také věnovat obchodním záležitostem. Ihmet nakonec souhlasil, že pro NIB alespoň sežene slušné nimrody ke stálé spolupráci. Esthlos Njute chtěl Zajdarovi samozřejmě přiznat provizi příslušející agentovi, avšak Hieronim mu to rozmluvil; Kristoff skutečně nemá ani špetku soudnosti. Pokud za sebe Peršan rychle nenajde náhradu, nic ho ve Vodenburgu neudrží. A sehnat tak nahonem dobrého nimroda lze jediným způsobem — přeplatit ho u konkurence. Hieronim by proto Zajdara neměl spouštět z očí — musí se hýbat, plnit závazky, postavit se tomu, co je nezbytné, dělat, co je třeba, peníze, peníze — hned zítra ráno se proto vydá do Skellova domu, kde Njute, Ikita te Berbelek platí Ihmetovi pokoj...

Pan Berbelek přešel do knihovny. Zapálil si od svíce tabákovec a uvelebil se v rohovém křesle. Pootevřenými dveřmi nahlédla dovnitř Tereza, aby se předtím, než půjde spát, jako obvykle zeptala, jestli esthlos něco nepotřebuje, třeba černé thé — ale ne, poděkoval. Dům se ponořil

do ticha. Občas se za okny ozval dusot kopyt, když se dlážděnou ulicí prohnala noční drožka; občas lidské hlasy.

„Můžu?“

Pan Berbelek div neupustil tabákovec.

„Jistě.“

Ábel za sebou opatrně zavřel dveře knihovny. Hieronim odložil tabákovec do popelníku. Sledoval formy, jaké kouř v přítomí získává. Ábel využil situace a přistoupil blíž, zastavil se před sochou Kalliope zpola schovanou za těžkými závěsy.

„Ona chce jet do Tolosy, za příbuznými,“ řekl.

Pan Berbelek mávl rukou ve vzduchu, kouř mu vířil kolem prstů.

„Zaplatím vám cestu.“

„Nejsem si jistý, že je to nejlepší nápad.“

„Urazil jsem tvoji čest? Máte nějaké úspory?“

„Ta Tolosa. Nejsem si jistý. Ale vy se nás přece chcete zbavit.“

„Nejsi si jistý?“

„Trochu zbrklé rozhodnutí, po jednom rozhovoru. Nemyslíte?“

Pan Berbelek se na syna podíval. Ábel jedinkrát mrkl, jinak udržel formu.

„Teď už to bude druhý rozhovor,“ řekl esthlos. „Jsi na vážkách?“

„Chcete se nás zbavit.“

Hieronim zamáchl zbytek tabákovce, načež synovi ukázal na židli u knihovny. Ábel se posadil, změřil si otce pohledem, vstal, přisunul židli o dva kroky blíž a opět se posadil.

Pan Berbelek poklepával prstenem se sarančetem o područku křesla. Pozoroval chlapce přimhouřenýma očima.

„Nejspíš máš pravdu,“ pronesl tiše. „Jistě bych nejraději... Sneseš trochu nepříjemné upřímnosti?“

„No prosím.“

„Jsem mizerný otec, Ábele. Vůbec jsem mizerný chlap, člověk rozťatý vejprůl a slepený z úlomků, jen tolik zůstalo. Teď se nelituji; říkám, jak to je. To, co z Hieronima Berbeleka zbylo po Kolenici... Vidiš trosky a popel. A trochu Černokněžníková hnoje. Takže v tom musí být rovněž

jistá dávka egoismu. Nicméně by to bylo i pro vaše vlastní dobro, vymanit se z mé morfy, byť slabé, krev vás přece činí zranitelnými, utečte proto co nejrychleji, dokud je hlína tvrdá. To je můj názor. Nebyl jsem přesvědčený, ale když jsem vás uviděl..." Levou rukou, tou s prstenem, vykonal pomalé gesto, jako by v přítomnosti obkresloval chlapcovu siluetu. „Kolik je ti let?“

„Šestnáct. Skoro.“

„Ano. A Alitei bylo čtrnáct.“

„V prosinci.“

„To je nebezpečný věk, člověk je nejzranitelnější, musí si dávat neobyčejný pozor, v jaké morfě žije, co do sebe nasává. Za dvacet let byste v sobě nechtěli objevit otisk,“ najednou zaťal pěst a položil ji na područku, „otisk mé ruky.“

Ábel byl zjevně vyvedený z míry. Poposedával na židli, škrábal se na hlavě; pohled mu každou chvíli utíkal od otce — k soše, knihám, barevným pyrokálním stínidlům.

„Já nevím, možná máte pravdu. Ale,“ zajíkl se a začal znovu, „ale to je vždy oboustranné: pokud jste se tolik změnil, pokud jste toho tolik ztratil, čím morfa vrátí a obnoví víc ze skutečného Hieronima Berbeleka, ne-li morfa jeho vlastních dětí?“

Pana Berbeleka to očividně udivilo.

„Netuším, co si představuješ. Promiň, ale není to žádná pohádka — přijedeš, zachráníš otce, šťastná rodina, děti hrdinové.“

„Proč ne?“ Ábel se k Hieronimovi téměř naklonil. „Proč ne? Cožpak se psi nepodobají svým majitelům, majitelé svým psům a manželé sobě navzájem, cožpak ženy žijící pod jednou střechou nekrvácejí ve stejné fázi Měsíce? Nakolik dítě představuje eidolon rodiče, natolik rodič představuje eidolon dítěte.“

„Přemýšlel jsi o tom dlouho?“ vyprskl esthlos. „Co sis to vzal do hlavy?“

Ábel vypustil vzduch z plic. Nahrbil se a pohled zabodl mezi svá chodidla.

„Nic.“

Pan Berbelek se také předklonil. Stiskl synovu paži. Hoch nezvedl oči.

„Co?“ zopakoval Hieronim, už mnohem tišeji, téměř šeptem.

Ábel zavrtěl hlavou.

Pan Berbelek nenaléhal. Čekal. Hodiny v hale pomalu odbily jednáctou. O ulici dál si opilec prozpěvoval oplzlou odrhovačku, až ho nakonec zadržela městská stráž, i to zaslechli v nočním tichu. V domě pohrouženém do tmy každou chvíli něco vrzalo a skřípalo, dech staré budovy. Pan Berbelek ruku nestáhl.

„V Bresle, v akademické knihovně...“ začal neochotně Ábel, „když jsem studoval dějiny Polanů... Všechno nakonec směřuje k nejnovější historii, ke světu kolem nás. Učitel mi doporučil *Čtvrtý Černokněžníkův sen* od Kreščova. Jsi, jste v rejstříku.“

„Ach. No ano.“

„Obléhání Kolenice, 1183, celá kapitola. Kreščov vás označuje za ,největšího stratéga našich dob‘. Já už jsem samozřejmě slyšel dřív, i od matky...“

„Hm?“

Ábel se začervenal.

„Napadlo mě: počatý z jeho semene, z jeho Formy, co může být přirozenějšího? Je to ušlechtilý sen, vydat se ve stopách svého otce. Stratégos Ábel Latek. Budete se smát.“

„Můj otec, tvůj dědeček, byl kancelista urkrabiho.“

„Budete se smát.“

„Ne. Nakročeno už máš, to tys přece Marii přemluvil, aby vás poslala ke mně, ne? I když nechtěla. Určitě jsi ji nakonec tak zpracoval, až samu sebe přesvědčila, že to byl od začátku její nápad.“

Ábel pokrčil rameny.

Pan Berbelek pustil synovu paži, narovnal se. Così v něm vřelo, formoval se v něm konvekční proud emocí, něco, co si netroufal nazvat ambicí — předzvěst velkého hladu zadostiučinění, žízně po hrdosti. Ještě bych mohl být velký! Mohl bych opět vyrůst až k nebesům! V Ábelově těle. Neboť jedině Forma je nesmrtelná. Mohl bych! Mohu!

„Nevím, jak si to představuješ,“ zamumlal s lhostejným výrazem. „Vidiš, kdo teď jsem. To spíš já vedle tebe zdětinštím, než ty vedle mě dospěješ.“

„Nemyslím si.“

„Nemyslíš.“

„Vstoupil jsi do pokoje, vteřina, dvě — a nedokázali jsme od sebe odtrhnout oči. Právě tak se hvězdy a planety otáčejí kolem Země.“

„Raději už běž spát, začínáš mluvit jako básník. Jaké máte plány na zítřek?“

„Mhm, prohlédnout si město samozřejmě.“

Knížecí město Vodenburg bylo založeno roku 439 alexandrijské éry jako říční pevnost u ústí Mázy. Střežilo bezpečnost vnitrozemské plavby a vybíralo mýto pro lokálního makedonského místodržícího. Rybářské osady, které tu dříve existovaly, zničily opakované nájezdy — po těchto osadách ani po původní římské pevnosti dnes nezůstaly sebe-menší stopy.

V prvních staletích po pádu Říma, během válek kratistů, kdy se ustalovala politická a hylemorfická rovnováha v Evropě a alexandrijské Africe, získal Vodenburg na významu díky zuřivému morfingu povodí Rýna. Vedla tudy tenkrát fronta, v této oblasti se překrývaly koruny kratistů. Ještě dlouhé roky se nehodila k osídlení, stejně jako Rýn k plavbě.

Do sedmého století PPŘ však Vodenburg zůstával pouze hlavním městem menší provincie Franckého království. Až po roce 653, po vyhnání kratisty Illey, kdy tlak kratistů na keros Evropy poněkud zeslábl, dosáhla Neurgie relativní nezávislosti. Její metropole postupně získala na významu jako jedno z nejdůležitějších obchodních center Evropy. Po několik staletí byla dokonce sídlem méně významného kratista, který zde vyplnil mezeru mezi anthy sousedních Mocností. Síla Formy Řehoře Morouse umožnila Vodenburgu definitivně zastínit hraniční města podél Rýnu i jižní francká města.

Kolonizace Herdonu a počátek intenzivního transokeánského obchodu zahájily období blahobytu. Byly zde otevřeny akadeie,

vznikla jedna z prvních severských továren na létající vepře, sláva a výrobky zdejších sklářských hutí se rozšířily až do nejvzdálenějších koutů světa. Loděnice pracovaly na plný výkon, perské, židovské a gótské čtvrti se neustále rozrůstaly. Odevšad sem přicházeli technité vysokých umění a řemesel, matematici a alchymisté — vždyť právě ve Vodenburgu vynalezl Ire Gauke pneumaton. Vodenburg byl také po Alexandrii a Moskvě třetí město, kde byl instalován pouliční systém pyrokálního osvětlení.

Nyní kníže prosazuje zavedení vysoké daně z hlavy, aby mohl financovat intenzivní morfování keru celé Neurgie ke kalokagathické Formě, dokonalosti ducha i těla, jaké se zdarma těšila sídelní města altruističtějších kratistů. Neurgie by za to musela zaplatit celé jmění a na roky si najmout na těžkou práci zástupy technitů. Samotnému knížeti přinesl tento plán mezi lidem značnou popularitu, avšak aristokracie, aristokracie a bohatí kupci, kteří Vodenburg z větší části ovládají — ti využívají služeb technitů těla tak či onak a nyní se obávají nevyhnutelného přílivu emigrantů z celé severozápadní Evropy přivábených spásnou Formou. Město, v Evropě známé jako Hlavní město tuláků, už teď praská ve švech.

O tom všem vyprávěl Anton sourozencům, když je provázel vodenburskými ulicemi zalitými ranním jasem. Ábel s Aliteou chtěli jít sami, ale pan Berbelek naléhal; nejprve jim chtěl dát kočár, ale nakonec — protože už spěchal kamsi za obchodem — souhlasil, že jim bude dělat společnost Portův syn. Anton si s sebou vzal dlouhou hůl „prosím“ a strážnickou píšťalku.

Zprvu se vydali k přístavu — panoramatický výhled a sklon půdy vedou k moři všechny nerozhodné. Protože však zahýbali pokaždé, když Ábela nebo Aliteu něco zaujalo, brzy se ocitli v srdci nové perské čtvrti, v široké a rovné palmové aleji, mezi mistrnou architekturou arabských domů zdobených barevnými vzory na bílém vápně; nad plochými střechami se tyčil oblý gnómon minaretu.

Poprvé viděli živé palmy, do té doby je znali jen z knih. Alitea přišla blíž, přejížděla dlaněmi po hrbolatém kmeni.

„Nikde jinde v tomto kruhu Země nerostou, že?“ zamračil se Ábel.
„To je nějaký druh zmorfovaný k větší odolnosti vůči mrazu?“

„Ne, myslím, že ne,“ odvětil Anton. „Všude kolem je plno izmaelitských demiurgů a technitů, podívej, třeba tohle je dům Hajby ibn Hassaje, knížecího klenotníka; klidně můžou vysazovat palmy, zerbigo i pomeranče.“

Skutečně, vzduch v této čtvrti se zdál o něco teplejší, každopádně jinak voněl. Ábel se pokoušel rozeznat exotické vůně: kadidlo? skořice? bekšta? Přirozeně je obklopoval i obvyklý pach města, tedy smrad, smrad velkého davu lidí a lidských obydlí namačkaných na malém prostoru. Alejí drkotaly vozy, rychlým krokem kamsi mířily desítky, stovky chodců, většina v tradičních izmaelitských džilbábech, džela-bách, šalvarech a tarbuších, ženy v oděvech oslepujících barev zdobených stejně tak těžkými jako levnými šperky. Podle druhu tetování a morfování kůže se dali poznat muslimové.

„Jednou bych ji chtěla vidět.“

„Co?“

„Tu jejich zemi. Palmy, slunce, lvi. Však víš. Pouště, pyramidy.“

„Škorpioni, mantikory, ifríti, hyeny, supi, džinové, vši, zarzy, moskyti a malárie.“

Alitea na bratra vyplázla jazyk.

Automaticky jí chtěl gesto oplatit, ale na poslední chvíli si to rozmyslel. Musím s tím přestat, už nejsem dítě. Copak stratégos dělá nepřístojnosti na veřejnosti, škádlí se se sestrou? Stratégos zachovává povýšené mlčení.

Samozřejmě i to bylo poněkud infantilní. Cožpak si děti nehrají právě na stratégý a aresy, kratisty a krále, nepředstírají vážnost, ve svém předstírání o to směšnější? Stud byl tedy nevyhnutelný — ať už bude instinkt následovat, nebo se mu postaví. Odvrátil zrak, rychle mrkaje.

Pamatoval nicméně na to, co tolikrát opakovala matka. Zvláště když si stěžoval, jak všude chodí pozdě kvůli jejímu nekonečnému čančání před zrcadlem — byla to tehdy její oblíbená odpověď, recitovaná už nejspíš bez přemýšlení, ale přesto ve své banalitě neméně pravdivá.

„Charakter se rodí z vypěstěných návyků. Ať už bys napodoboval kohokoli, budeš-li v tom dostatečně důsledný, nakonec se jím staneš. To nás odlišuje od zvířat a nižších bytostí, jejich Forma je vždy dána zvenčí, samy nejsou schopny se změnit.“ Usmívala se na něj ve stříbrném odrazu nad ramenem. „Nefňukej; buď trpělivý. Na krásné ženy se vždy čeká.“

Matka si vypěstovala návyk krásy. Ani na okamžik si nedovolila o sebe nedbat. I když se nechystala na žádnou oficiální návštěvu, na večírek nebo ples ani sama nepřijímala hosty — ani na thuk neustupovala od předem naplánované představy sebe samé. Její krása někdy přímo dusila. Ábel v sobě nikdy zcela nepotlačil onu nábožnou nesmělost, s níž v dětství vcházel do jejího pokoje. Ložnice, šatna, lázeň, pracovna — tam se její anthos zahryzl nehlouběji. Vzduch byl vždy prosycen charakteristickou směsí dráždivých a mdlých aromat, dusivou suspenzí vůní exotických parfémů a spousty květín ve vázách na oknech. Světlo tam mělo jinou barvu, měkčí, tmavší. Utlumené zvuky okamžitě utichaly. Neexistovaly tam pravé úhly ani ostré hrany. Všechny předměty buď byly ve skutečnosti mistrnými složeninami mnoha menších prvků, nebo se už samy nadobro rozpadly na tisíce drobných kousíčků, každopádně tímto procesem procházely, roztržené, rozkouskované, ztracené ve vlastních ornamentech. Matka se z nich vynořovala v šustotu krajkových šatů, předcházela ji rozmazaná záře křiklavých barev a omamná vůně parfémů, černovlasá královna, kratista jeho srdce. Co si mohl počít tváří v tvář takové Formě?

Nevěřil, že se mu podařilo matku o čemkoli přesvědčit. Otec se mýlí — od začátku musela zvažovat, že je pošle do Vodenburgu. Je pravda, že nedokázal snadno číst její záměry, nikdy s ním o tom nediskutovala (možná mluvila s Aliteou?), uvykl překvapením. Vládla jejich životům se sametovou despotičností. Bylo tomu tak i v posledních dnech před odjezdem — matčiným i jejich. Doma se najednou začalo objevovat mnoho lidí, které Ábel nikdy dřív neviděl, v podivných časech, v podivných oděvech, s podivnou morfou — strachu, hněvu,

nenávisti, zoufalství. Vídával je pootevřenými dveřmi, v zrcadlových odrazech v ohbí chodeb, jak rychle proklouzávali do matčiných pokojů a zase ven, někdy i bez doprovodu služebné. Alitea si myslela, že to byli poslové, že jim matka předávala nějaké tajné dopisy. Občas ale i něco víc — podařilo se mu zahlédnout chudě oděnou ženu a starého Babyloňana (jeho původ poznal podle vousů a šesti prstů na ruce), jak vycházeli z matčiny pracovny a v ruce svírali těžké podlouhlé balíky. Druhý den zaslechl Ábel v gymnáziu zvěsti o tom, že urkrabiho zavraždili, že šlo o spiknutí cizích aristokratů. Když se vrátil domů, matka už se balila. Alitea seděla na schodech a okusovala si nehty. „Říká, že ji zatknou. Říká, že musí utéct. My taky. Ale ne spolu s ní. Pošle nás pryč.“ „Kam?“ „Daleko odsud.“ Tehdy si Ábel vzpomněl na Hieronima Berbeleka v neurgijském Vodenburgu, bylo to jako prozření: příležitost! otec-stratégo! jsem přece syn legendy! Matka naslouchala jeho argumentům, nářku a křiku, škrábala cosi u psacího stolku, aniž přerušila balení, a popoháněla služebnictvo. Nakonec prohlásila, že si o tom promluví zítra. Políbila ho na čelo a vystrčila za dveře. Ráno se ukázalo, že v noci odjela. S sebou si vzala jen dvě tašky, dokonce ani nejela v kočáře, nýbrž na neosedlaném koni. Ábelova a Aliteina zavazadla už byla naložená na říčním člunu. Čekal na ně krátký dopis. *Pojedete do Vodenburgu, otec se o vás postará.* Dům byl prodaný, peníze rozdělené. Odjeli.

Skutečně matce podsunul myšlenku, která by ji jinak nenapadla? Dokázal ji tím svým hodinovým bédováním o čemkoli přesvědčit? Ať tak či onak, nebyla v tom žádná rafinovanost, jakou Ábelovu počínání připisoval Hieronim. Pouze dětská umanutost. Vzpomínal, jak moc si dával pozor, aby neprozradil svou skutečnou motivaci — sám se tak ve vlastních očích zesměšnil. V konfrontaci s její Formou, v matčině anthu — bude vždy dítě, nic víc. Jak to mohl otec nevidět?

Dovolím mu, aby si myslel, že jsem matce dokázal vnutit svou vůli — ale to není pravda, to není pravda.

„V osmdesátém sedmém tady vypukl velký požár,“ pokračoval Anton, „celá čtvrť lehla popelem, tenkrát se ještě stavělo hlavně ze dřeva.

Ve Starém Městě už se nedá nic změnit, ale v nových částech města nařídil kníže větší odstupy mezi budovami, minimální šířku ulic a v chudinských čtvrtích zakázal v domech rozdělovat otevřený oheň, ačkoli to samozřejmě nikdo nedodržuje. V okolí hutí tehdy došlo k nepokojům, říkalo se, že jeden z demiurgů Ohně tu měl izmaelitskou ženu a, chápete, té noci se příliš rozohnil, hahaha. A v osmdesátém devátém znovu... Ale ne, nedávejte jim žádné peníze, je to jako mor!“

Odkudsi se totiž zjevil kakomorfní žebrák — na čele třetí ucho, kosti propichující kůži, dlouhý ocas, ze žáber vytéká sliz — a koktavě začal Aliteu prosit o groš, půl groše, cokoli dá. Anton ho odehnal a přitom ho bil holí do lýtek.

Není divu, že obtěžoval zrovna Aliteu — i v cestovním oděvu (Okusta se zbytkem jejich garderoby dosud nedorazila) přitahovala pozornost, vábila zraky kolemjdoucích, věrná dcera své matky Marie Latekové. Nebyla snad lidem právě taková nesmrtelnost přislíbena? Z otce na syna, z matky na dceru — to, co nemizí, způsob mluvy, způsob myšlení, způsob, jakým se pohybuje, způsob projevování emocí i jejich skrývání, způsob života, život, člověk. Morfa je stejně neopakovatelná jako styl písma, otiskuje se jako pečeť do vosku, stejně tak u ženy, jako u muže. Provega správně opravoval Aristotela — Forma stojí nad pohlavím a právě na Formě závisí síla semene, nikoli naopak. Stačí se teď podívat na Aliteu — vlasy mistrně spletené do osmi copánků, tmavomodrá krajka kolem krku, náprstníky vyrobené ze stejné krajky, zpola rozvázaná kaftorská mitani, podél paží splývá v postupných vlnách aegyptský len, běloba na blankytu, na bělobě, široké černé šalvary stažené vysoko v pase několikrát omotaným páskem, podpatky kožených bot vysoké přesně čtyři thuky. Ábel by se vsadil, že voňavka, kterou dnes použila, patřila ještě donedávna matce, tu vůni zná; a dozajista poznává onen pohled, jímž Alitea vyprovází žebráka, gesto pozvednutí brady, rovná záda a stažené lopatky, svraštělé obočí — teď na nikoho jazyk nevyplázne, teď je někdo jiný.

Jestlipak ji to všechno matka *naučila*? Ne, určitě ne; to se neučí. Stačilo, že s ní Alitea často pobývala, že žila v její auře.

A já přece nechci po otci nic víc.

„Vy tady běžně bijete žebráky?“ zeptala se chladně Antona.

Sluha se zazubil.

„Po pravdě, esthlé, mnohem častěji bijí žebráci kolemjdoucí.“

Na okamžik se posadili v zahradě amidské taverny. Anton objednal kapadocký svařák z divokého medu. Ukázal na malby pokrývající zdi taverny a na barvy štítu nad vchodem.

„U Čtvrtého meče. Země jako Neurgie, balancující na okraji anthů Mocností, neutlačované žádnou morfou, přitahují vyhnance nejrůznějšího ražení, vyděděné, zbavené půdy i pánů, příslušníky neexistujících národů, ztracené diaspory.“ Sluha si vychutnával vlastní vyprávění. Jistě opakoval slova nějakého esthla, prozrazovala ho cizí forma vyjadřování. „Po Řehořově útěku nás dočista zaplavili. Myslím, že právě tehdy padl Pergamon...“

„Tisící stý třicátý devátý...“ poznamenal Ábel a odložil pohár. Je to ještě historie, nebo už politika? Jistě právě tudy vede dělicí linie. Ostatně, jak říkáva praeceptor Janosz, historie je politika vyprávěná v minulém čase. Ábel byl pilný žák. Rozdělení království Třetího Pergamonu završilo spojenectví Nového Babylonu s Uralem. Koruny Sedmiprstého a Černokněžníka sevřely území Seleukovců jako ozubené soukolí železného stroje. Kdysi sídlila v Amidě kratista Jezabel Milosrdná, která udržovala starodávnou Formu království Pergamonu; ta uprchla jako první. Království bylo rozděleno napůl, amidská provincie připadla Černokněžníkovi, pergamská provincie — Sedmiprstému. Seleukovce vyvraždili do jednoho. Jen mezi pergamskou diasporou kolovaly legendy o přeživším potomkovi královské krve, který v budoucnu — jako ve všech podobných legendách — znovu usedne na trůn Amidy; jednou už se přece Seleukovci vrátili a zbavili moci Attalovce! Vyhnanec se mezitím snažil udržet morfu neexistujícího národa a předat ji svým dětem — to bylo možné už jen daleko od vlasti, kterou pozvolna, generaci za generací, pohlcovaly aury uchvatitelů. Ovšem ani zde, ani v multikulturním Vodenburgu nebyli uprchlíci v bezpečí. Jazyk, oděv, kuchyně, posvátné barvy — tím se pokoušeli zachránit.

Nakonec i oni ztratí svou morfu, až se ukáže, že další pokolení narozené ve vyhnanství už má blíž k amidským Neurgijcům než neurgijským Amidaňům. Tak vymírají národy.

Z palmové aleje sešli do níže položených předměstí. V tmavých uličkách se konal jeden velký, nekončící súk. Vypadalo to, že každý obyvatel této čtvrti s něčím obchoduje, něco prodává, nebo je přinejmenším připraven prodat, jakmile někdo projeví sebemenší zájem o jeho oblečení, dům, majetek nebo děti. Zboží vystavovali na schodech, v oknech, na balkonech, přímo na zemi nebo v provizorních stáncích. Anton záhy objasnil, že tady se opravdu věří ve „stánky hlupáků“ — že jen hlupák by šel a pustil se do smlouvání. Stačí dát se s obchodníkem do řeči, stačí, aby se tě dotkl, vzal tě za ruku — ani se nenaděješ, uplyne hodina a ty skončíš s hromadou zbytečných věcí, za které utratíš veškeré peníze, do posledního groše. Jak praví neurgijská lidová moudrost, každý druhý izmaelita je demiurg chamtivosti. Zde ve Vodenburgu lze narazit na Peršany, Indy, Araby, Negry i Aegyptany, kteří sem přišli přímo z Nebukadnezarova slunce. Neurgijci v nich stále vidí exotické magoi, kteří obyčejné, „hliněné“ lidi bez obtíží uzpůsobují své morfě. Nebylo jasné, zda Anton obsírně vyprávějící o vodenburských zvycích a objasňující zdejší rituály toto přesvědčení sdílí, nebo ne. Člověk má nakupovat přes prostředníka, nebo alespoň dodržovat odpovídající odstup, neozývat se a jenom ukazovat dlouhou holí na konkrétní zboží. Ábel s Aliteou sdělovali Antonovi své objednávky šeptem. On pokaždé nejprve ukázal úplně jiný předmět. Ostatně tlačení už byla v tuto hodinu taková, že bratr se sestrou nejednou měnili názor, nebyli si v nabobtnalém keru jisti, co si vlastně přejí.

Tak přecházeli z uličky do uličky, z náměstí na náměstí a za každým rohem je čekalo něco ještě mnohem lákavějšího — vypadalo to, že se odsud nikdy nevymotají. Nikdo není zcela imunní vůči morfě súku, dokonce i chudás může být lapen do pavučiny bezmocných tužeb; zejména chudás. Anton koupil mimo jiné štíhlý gótský chandžar z černé purinické oceli s rukojetí ukovanou ve tvaru hlavy posvátné kobry (pro Ábela) a dřevěnou pythagorejskou kostku a sadu kotníkových náramků,

údajně pocházejících z dob prvního nájezdu Mořských národů (pro Aliteu).

Jistě by tak bloudili až do setmění, kdyby se dav náhle nedal do pohybu a nestrhl je s sebou — lidská řeka vytékající ze zástavby přímo na severní pláň. Než zjistili, o čem vlastně lidé kolem nich mluví, co pokřikují rozrušené děti, které je v běhu po celých houfech předbíhaly — už stáli v první řadě přihlížejících, zasažení stejnou morfou nezištné zvědavosti, zahledění na pomalý průvod vozů a zvířat.

Vpředu důstojně kráčeli elefantí morfezooni — indiští berberové a babylonští behemoti pokrytí srstí s karmínovými pruhy, jež vytvářely spirálovité vzory. Z gigantických klů berberů visely žluté prapory, jimiž téměř zametali zemi, se stylizovanými nápisy v prákrtu. Na hřbetech elefantů, na krku a za lopatkami, seděli polonazí jezdci, štíhlí muži a ženy asijské morfy, o nichž se Ábel domníval, že to jsou krotitelé, zvířecí demiurgové. Měli šedohnědou kůži a dlouhé černé vlasy svázané do tlustých uzlů; lezly po nich desítky, stovky much a jiného hmyzu, oblaka havěti se vznášela nad jejich hlavami nebo poletovala kolem těl obřích bestií. Věčně shrbení behemoti měli na neforemné hlavě nasazený složitý postroj, který jim zakrýval oči a řadami háků a řetězů probodával zvrásněnou kůži i tvrdé kosti až hluboko do tlamy a do nitra hranaté lebky. Behemoti byli původně vymorfováni pro potřeby války a dodnes se, ve všech svých variantách, vyznačovali sklonem k náhlým, nečekaným záchvatům zlosti, během nichž se vrhali před sebe a drtili, zadupávali a rozbíjeli všechno, co jim přišlo do cesty; a protože byli zároveň vymorfováni tak, aby je bylo nesmírně těžké zabít, jen okamžité zmasakrování mozku zvířete zaručovalo, že se jejich útok podaří zastavit. Krotitelé měli být teoreticky schopni behemoty ovládat, avšak většina civilizovaných zemí je na své území nepouštěla bez nasazených „postrojů smrti“. Přihlížejícím nyní s každým krokem páru bestií — trumpl, trumpl, trásla se pod nimi země — unikaly z úst ustrašené povzdechy a dav se vlnil, půl kroku vpřed, půl kroku vzad, Ábel a Alitea spolu s ostatními; Ábel držel sestru pevně za paži, sledovali zvířata symetrickými pohledy. Dále, za morfezoony, jely vysoké

vozy tažené spřežením chovů. Na odkrytých plošinách předváděli své dovednosti akrobaté, žongléři, demiurgové ohně, vody, vzduchu a železa, iluzionisté a magoi. Podél karavany, od samého konce ztrácejícího se v oblacích prachu na cestě klesající ze severních kopců až po její čelo na pláních, klusali na štíhlonohých zebrách jezdci, vykřikovali chraptivým hlasem krátká zvolání střídavě v několika lámaných jazycích a mávali přitom dzungujskými pochodněmi, z nichž vystřelovaly fontány barevných jisker.

Ábel vykřikovaným slovům nerozuměl, ale ani nemusel. Tiše se zasmál, sklonil hlavu k Alitei, morfa dětské fascinace je k sobě přitáhla. „Přijel cirkus!“

Bůh v cirkusu

Circus Aberrato K'Ire, jenž se chlubil tradicí sahající až k římským pandaimoniím a prohlašoval se za největší putovní podívanou Evropy, zahájil toho jara své celokontinentální putování. Trasa vedla podél severního pobřeží Franků, Vodenburg se na ní ocitl jako páté město v pořadí.

Cirkus byl skutečně velký: dvě stovky osob, půl tisíce zvířat, několik desítek masivních vozů. Rozložil se na vodenburských loukách v koncentrické konstelaci různobarevných stanů, s prázdným kruhem arény uprostřed. V noci tam do země zarazili tři vysoké sloupy pro akrobaty. Klece a ohrady se zvířaty vytvořily uzavřený zvěřinec na severní straně tábořiště; od zvědavců toužících prohlédnout si zblízka exotickou faunu vybírali poplatek ve výši půl groše. Aberrato vydělával a Aberrato utrácel — platil značné částky vodenburskému technitovi počasí, starému Remigiovi z Plačící věže, aby se alespoň pokusil zajistit několik dní bez deště. V přístavních městech si totiž počasím nikdo nemohl být jistý, zejména v tak rušných přístavech, kam bez ustání připlouvaly ze zálivu lodě a zase odtud odplouvaly. Nicméně v den prvního představení zůstalo nebe bez mráčku, z východu vál teplý větrík a pan Berbelek se nechal vytáhnout z domu bez většího přemlouvání, možná chtěl synovi a dceři skutečně udělat radost. Alitea mu s nejistým úsměvem děkovala — dlouhý pohled zpod černých řas, doličky ve tvářích, v rozpacích si nevědomky obtáčí copánky kolem prstů — a chladný dráp rozpáral Hieronimovo srdce.

Západní čtvrtina hlediště byla tradičně vyčleněna pro zámožnější měšťany, tedy ty, kteří si mohli dovolit zaplatit za místa k sezení. Bylo zde několik řad křesel a židlí, již poněkud ošoupaných, a za nimi ještě tucet lavic; ostatní diváci se museli mačkat u vysokých bariér obklopujících arénu. Větší část podívané se měla odehrávat nad úrovní země — buď na sloupech a provazech natažených mezi nimi, nebo na scéně vysoké pět či šest púsů, kterou spěšně postavili cirkusoví řemeslníci a kde nyní, před zahájením vystoupení Aberrata, předváděli své vulgární pantomimy místní herci. Čísla se zvířaty a některé kousky demiurgů živlu se nicméně nemohou odehrát nikde jinde než dole v přízemní aréně, takže návštěvníci stojící dál je neuvidí. Pan Berbelek zaplatil o pár grošů navíc a zajistil čtyři místa v první řadě. Čtyři — mínil totiž spojit příjemné s užitečným a pozval Ihmeta Zajdara. Na podobné akce se ve Vodenburgu vždy chodilo s malým předstihem, považovaly se za jakousi společenskou událost. Hieronim doufal, že se mu podaří využít tento čas k tomu, aby s nimrodem prohodil firemní záležitosti, ostatně Ábel s Aliteou ihned kamsi zmizeli.

Sotva se však muži usadili, zapálili si tabákovce a vyměnili několik slov, zahřměl jim za zády zvučný hlas rytera Kristoffa Njuta:

„Á! Áááá! Tedy jste také přišli! Vlastně jsem přemýšlel, že tě sem vytáhnou! Kde máš děti? Počkej, přisedneme si. Esteru, Pavla a Luisu přece znáš. Ale, ale, seznamte se, moji milí, s naším nimrodem, Ihmet Zajdar, Ihmet Zajdar, přisuňte někdo tu stoličku, no posadte se, posadte, ufch, hrozné dusno, člověk se potí jako v lázni, s tím sklerotickým Remigiem je to tak pokaždé, pamatuješ, jak jsme si v devadesátém prvním objednali utišení vichrů, vsadím se, že je ten čubcí syn sám vyvolával...”

Kristoff se objevil s manželkou Esterou, dcerou a zetěm. Jak se dalo čekat — a pan Berbelek si to dobře pamatoval ze svých návštěv v Njutově domě — rodina v jeho přítomnosti mlčela, hovořil jen sám ryter. Snad největší šanci prolomit Formu měl Pavel, nebyl Kristoffův příbuzný a pobýval v jeho vlivu nejkratší dobu. Čas od času se mu vskutku podařilo prohodit větu či dvě.

Pan Berbelek nechal Kristoffa mluvit — kdo soudný by se pokoušel zastavit vodopád? — už si však nevšímal slov a neregistroval jejich obsah. Kristoff se ostatně obracel k Zajdarovi a Peršan se na něj zdvořile usmíval a přikyvoval. Hieronim bloudil pohledem po loukách, mezi vozy, stany, nad hlavami davu a v davu. Diváci přicházeli postupně a spolu s nimi — prodejci květin, deštníků, vějířů, sladkostí, vína, vachrlatých stoliček, kapsáři, žebráci a pochybní demiurgové těla, všichni hlučně vychvalovali své zboží a služby, šum lidských hlasů překrýval pláň tlustou peřinou. Čím větší se tvořila tlačence, čím víc lidí se shromažďovalo, tím silněji pociťoval pan Berbelek netrpělivost a vzrušení z blížící se podívané. Uvědomoval si, že značná část potěšení z podobných představení není dána samotnými zázraky a divy, jichž jsou diváci svědky, nýbrž faktem, že je člověk sleduje spolu s jinými, s desítkami, stovkami jiných lidí. Není divu, že herci vstupující na scénu před nepřátelsky naladěné obecenstvo stojí němí a paralyzovaní. Museli by být vysoce postavení aristokraté, aby se dokázali vymanit ze situace, zvrátit formu, přetáhnout veřejnost na svou stranu...

Pan Berbelek se pohledem zastavil na linii bočních bariér a trhl sebou, ruka s tabákovcem zůstala viset u rtů. Esthlé Šulima Amitace — zaplatila strážníkovi, poslala pryč svého otroka a právě vchází do uzavřené části hlediště. Zachytila Hieronimův pohled a odpověděla pohybem vějíře, lehkým úsměvem. Pan Berbelek vstal a uklonil se jí nad řadami dosud prázdných židlí a lavic. Neměla jinou možnost, musela k němu přistoupit. Njute následoval Hieronimův pohled a přerušil svou řeč; nyní už všichni mlčky pozorovali blížící se ženu. Ona však nehnula ani brvou, tajemný náznak úsměvu se nezměnil ani o píď, nezrychlila krok a nezačala se pohybovat škrobeněji, jejich pohled nebyl s to ji nijak změnit.

Pan Berbelek odhodil tabákovec a zašlápl ho; stál s rukama složenýma za zády, lehce skloněný. Neodvraceje zrak od esthlé počítal údery svého srdce. Je krásná, je krásná, je krásná. Toužím, toužím. Po těch zelených očích hledících jen na mě, po těch dlouhých prstech svírajících mé rameno, po těch světle zlatých vlasech pod mojí

rukou, po těch vysokých nadrech pod mými rty, po těch usmívajících se ústech — ne usmívajících se, vykřikujících nemravnosti v morfi mé touhy. Pojd' ke mně!

„Esthlé.“

„Esthle.“

Podala mu ruku. S mírnou úklonou ji políbil (ona byla vyšší než on). Horká kůže opárla jeho rty, smaragdové oči hada-náramku mu pohlédly přímo do očí. Rozpoznal i onu voňavku od Nilu, horkou, zvířecí vůni, příjemnou a současně dráždivou.

„Dovolíte, esthlé, abych vám představil svou ženu...“ začal Kristoff a odkašlal si.

Posadili se. V hledišti mezi řadami sedadel procházel prodejce sladkých tulipánů a pan Berbelek jich s myšlenkou na Ábela a Aliteu koupil půl tuctu. Šulima našpulila rty. Podal jí jeden ze smažených květů. Kousla si, rychle se olízla; okvětní lístek obalený v cukru jí spadl na hrud'. Pan Berbelek natáhl levou ruku, pomalu uchopil lístek mezi palec a ukazováček, zvedl ruku, vložil si lístek na jazyk, rozkousl ho, sladkost se rozlila po hrdle, polkl. Esthlé Amitace celou dobu čekala bez hnutí, bedlivě ho pozorovala, jen nadra se jí lehce vlnila v rytmu klidného dechu, nad tmavou bradavkou zůstala vlhká stopa po okvětním lístku.

„Nevěděl jsem, že jsi kristianka,“ ozval se Njute, aby rozbil formu náhlé intimity esthla Berbeleka a esthlé Amitace; všechny ostatní odsuzovala k trapnému mlčení. Ukázal na Šulimin náhrdelník se stříbrným křížem.

„Ach, nikoli.“ Zvedla přívěsek, jako by na něj právě teď pohlédla poprvé. „To je lomený kříž. Už několik tisíc let před Alexandrem se používal v magii a při rituálech.“

Pan Berbelek se jako obvykle, když naslouchal jejímu hlasu, pokoušel identifikovat Šulimin přízvuk. Její očitina byla měkká, Šulima protahovala samohlásky a v její řeči se nepravidelně objevoval přidech, jako by mluvila jen k sobě a mluvila utajeně, jako by tlumila hlas před ostatními. Člověk se k ní mimoděk skláněl, natačel hlavu.

„Zajímáš se o starodávné kulty, esthlé?“ prohodil pan Berbelek, aby řeč nestála.

Šulima na něj pohlédla zpoza vějíře.

„Stále jde o nebezpečné záležitosti,“ prohlásila.

„Nebezpečné?“

„Staří bohové tak snadno neodcházejí,“ poznamenal Ihmet Zajdar. „Zůstává pocit, že byli přece jen... skutečnější.“

„Kozlí krev a vytí na Měsíc,“ zabručel posměšně Kristoff.

Esthlé Amitace si hlasitě povzdychla.

„Opravdu o tom musíme mluvit teď? Přišli jsme se pobavit, nikoli vést náboženské disputace.“

„Krása vždy přitahuje pozornost,“ usmál se pan Berbelek s pohledem upřeným na stříbrný gamadion v esthlině dekoltu.

„Škoda,“ povzdychl si esthlos Njute. „Na okamžik jsem zadoufal, že jsem potkal sestru ve víře. Musí však existovat nějaký důvod, proč sis vybrala takový kříž, esthlé, znáš-li jeho původ.“

„Copak vkus předurčuje výběr víry? Nic ve zlém, ale já bych se nemohla takto chlubit obrazem mučícího nástroje, je v tom cosi perverzního.“

„Ohohó, však já to tak nenechám!“ zamával rukama jeruzalémský ryter. „Takové soudy vyhlašované těmi, kdo o samém náboženství mnoho nevědí, takže opakují, co zaslechli, soudy, které vznikají, jako vznikají fámy, z ničeho, z náhodného spojení slov, nejpovrchnějších asociací, z mlhavé formy. Co ty vůbec víš o Kristu, esthlé?“

„Mhm, židovský kratistos ze čtvrtého století alexandrijské éry, jeden z dosud divokých kratistů, posedlý lokálním židovským kultem, odsouzený k ukřižování z politických důvodů, podařilo se mu ke své Formě přitáhnout mnoho Židů. Prý na tom kříži zemřel, uchoval si tělo. Co ještě? Mám dojem, že si osoboval jakési příbuzenství s Bohem.“

„Syn, byl, je to Jeho syn.“

„Nikdy jsem neměla v přílišné úctě ty bohy,“ prohlásila Šulima s jemným náznakem ironického úsměvu, „kteří měli i tělo, i ambice, tužby

i komplexy, nepřátele, přátele i milenky, tucty dětí, všechno to lidské. Stokrát lidské nerovná se božské.“

„Právě takový je Alláh, Bůh muslimů,“ poznamenal pan Berbelek. „Že ano?“

Kristoff se chytil za hlavu.

„Kriste! Co to vykládáte! Vždyť Mohamed nám Ho ukradl, v anthu Káby se pomátl, no a tak to pro izmaelity dopadlo, všechno popletené.“

„Ó, takže je to přece jen Aristotelův Bůh?“ doptávala se Šulima. „Já už tedy ničemu nerozumím. Jak by On mohl mít syna? Proč? Jaký to má smysl? To nemá hlavu ani patu.“ Našpulila rty a dochroupala zbytek tulipánu.

Kristoff si hlasitě odfrkl. Záhy si z hlavy začne rvát ty zrzavé chomáče, napadlo Hieronima.

„Vždycky jsem měl pocit,“ zapojil se do hovoru Ihmet mhouře oči, zatímco nad hlavami Berbeleka a Amitace zamyšleně hleděl na zapadající slunce, „vlastně už od dětství... je to jako s kulatostí Země nebo prouděním krve v těle, každý člověk k tomu dříve či později dojde, pokud zkrátka pozoruje svět a vyvozuje závěry. Platí to i pro lidi před Aristotelem. Otázky jsou stále stejné. Proč je svět takový, jaký je? Proč vůbec je? Co bylo předtím, odkud se vzal, jaké jsou Příčiny? Mohl by být jiný, a pokud ano, jaký, a pokud ne, proč ne? Vidíme, jak se z jednoduchých forem rodí formy složitější, jak se z prázdnoty vynořuje rozum, z beztvaré hmoty vzniká pod demiurgovými rukama komplikovaný artefakt. I pro svět tedy musí existovat Cíl, dokonalá Forma, prvotní příčina, která sama nemá příčinu, neboť pak bychom se museli donekonečna vracet zpět. Mají-li tedy vesmír, čas, bytí vůbec nějaký počátek, je to právě takový počátek: bez příčiny, absolutní, uzavřený v sobě, dokonalý. Z něj povstávají všechny Formy, přitahuje původně beztvarou Hmotu ke tvarům, jež jsou mu stále bližší: planety, hvězdy, měsíce — jak by jinak přišly ke své ideální kulatosti, jak by se jinak ocitly na svých ideálně kruhových drahách, ne-li díky morfě onoho kratista kratistů? — moře a pevniny, bahno a kamení, rostliny a zvířata, a lidé, a lidé myslící, a mezi nimi demiurgové, technité, kratisté,

Jemu stále bližší. Všichni žijeme v Jeho anthu, celý vesmír se nachází uvnitř Jeho aury a s každým okamžikem je podobnější cílové Formě, čím dál konkrétnější, zformovanější, dokonalejší, božský. Nakonec bude totiž existovat jediná Substance — On.“

Peršan mluvil tiše, v častých odmlkách hledal vhodná slova, a když skončil, omluvně se usmál.

„Ó, to jsem netušil, že je z vás takový sofistes!“ zakroutil hlavou Kristoff.

„Týdny, měsíce uprostřed okeánu...“ pokrčil rameny nimrod. „Co zbývá? Civět na horizont? Člověk buď zešílí, nebo dospěje k jisté eudaimonii, klidu ducha, mhm, moudrosti.“

„No dobrá,“ povzdychla si Šulima a narušila tím tuhnoucí morfu okamžiku, „ale co s tím Bohem kristianů? Dokonalost se neplete do záležitostí smrtelníků, stačí, že je.“

„Aha!“ Njute zvedl natažený prst. „Může mít dokonalost city? Kupříkladu soucit? Lítost, milosrdenství, lásku?“

Esthlé Amitace se pochybovačně ušklíbla.

„No a opět začínáme abstraktnímu přisuzovat lidské rysy. Skončíme u Dia nebo Héry.“

„Neboť ty, esthlé, hovoříš o Bohu, který by byl logicky konzistentní, zatímco já hovořím o Bohu, ve kterého se věří.“

Šulima vykonala vějířem neurčité gesto.

„Vždyť je to jedno a totéž. Kdo uvěří ve čtvercové kolo? Ostatně, o jakém Bohu mluvil před chvílí pan Zajdar?“

„Přiznávám, že jako odchovanci zoroastrismu,“ prohlásil nimrod, „je mi bližší Mohamedův Bůh než Kristův. Celý ten příběh o seslání Jeho potomka na zem, údajně na smrt, každopádně vstříc utrpení, nebezpečí...“

„Ach, právě v tom vidím krutou pravdu!“ zasmála se jízlivě Šulima, schovávajíc tvář za bledě modrým vějířem. „Problém leží někde jinde. Nejprve bychom měli přijmout Boha již polidštěného, nikoli absolutní Aristotelovu Formu, která je nejzřejmější domněnkou — nýbrž spíše něco z oněch pradávných pohádek, Přísného starce, Matku lásky a plodnosti, Krvavého bojovníka. Mysl jednoho člověka tíhne spíše ke

geometrickým moudrostem, druhého — ke krásným příběhům, z nichž až mrazí. Avšak žádný Bůh nemůže být takový i onaký současně.“

„Jak ale my, smrtelníci, můžeme vědět, jaký může Bůh být a jaký ne, co?“ ohradil se ryter.

„Obecně toho víme pomálu,“ přiznala Šulima. „Avšak postupujeme od nevědomosti k dokonalosti nikoli přijímáním iracionálních hypotéz, nýbrž těch, které nám v naší ignoranci připadají ze všech nejjednodušší a nejrozumnější.“

„Já jsem však nepřijímal žádnou hypotézu, esthlé,“ prohlásil Kristoff, zjevně již rezignoval na tón lehkého vzdoru a odstupu, v němž se dosavadní diskuse nesla. „Já jsem uvěřil.“

„Měl jsi na to právo, zanechal výraznou stopu a strhl mnohé, nikdo nerozporuje, že to byl mocný kratistos. I pokud na tom kříži skutečně zemřel. Je to však důvod učinit z něj náboženský symbol? A což kdyby ho odsoudili k rozčtvrcení a zemřel by takto? Což? Sekerami, pilami, noži?“

„Nechápeš to!“ Frustrovaný Njute vstal a zase se posadil, zatahal se za vous, za knír, opět vstal, opět se posadil. „To bylo vykoupení! Zemřel za naše hříchy!“

„No to už je naprosto absurdní!“ I Amitace ztratila dosavadní klid, v jejím hlase zaznělo silné rozčilení. „Představ si takového krále, absolutního vládce: vazalové porušují jeho zákony, vazalové mu působí nesnáze, a tak místo nich — potrestá své dítě. Stojí někdo nad ním, určuje pravidla, stanovuje míru nezbytného utrpení? Ne, slovo krále je vždy konečným orkelem. Jaký je tedy jediný důvod synových muk? To, že král to tak *chtěl*. Zjevně mu to dělalo radost.“

Kristoffův obličej, už tak notně skropený potem, ještě zrudl, když otevřel ústa k medvědímu řevu:

„Co mi to tu vyprávíš za horečnaté nesmysly...“

„Dost!“ zasyčela Šulima a hlasitě složila vějíř; ruka načrtla vodorovný oblouk, gesto uhlazující keros.

A vida, jeruzalémský ryter umlkl. Vypustil vzduch z plic, pohodlně se uvelebil na židli, okamžitě uvolněný, pohledem roztržitě bloudil po

protilehlé části cirkusového hlediště. Njutova rodina hleděla mlčky, konsternovaně.

Po chvíli vytáhl Kristoff z rukávu kapesník, otřel si čelo.

Když opět zvedl zrak k Šulimě, už se z jeho tváře nedalo nic vyčíst. „Esthlé.“ Sklonil hlavu.

Odpověděla zdvořilým obrácením vějíře.

Co to bylo? přemýšlel mezitím pan Berbelek. Vyměnil si s Ihmetem překvapený pohled. Nimrod navíc vypadal, že ho celá situace pobavila. Technita takové věci možná rozesmějí – anebo ono pobavení také představuje pouze masku – pan Berbelek si však velmi dobře vzpomínal na Černokněžníkův mráz lámající kosti a rozbíjející myšlenky. Kdo ta žena, k ďasu, je? S takovou morfou může ministrům a aristokratům skutečně vnutit svou vůli. Je Bruge opravdu její strýc, nebo ho zkrátka *přesvědčila*, aby se tak tvářil? A já sám – chtěl jsem ji tehdy opravdu pozvat do iberské vily? A nyní – toužím, toužím, je krásná – odvážil bych se nyní vystoupit proti ní, narušit formu, například položit nějakou otázku – velice nevhodnou, velice bezprostřední, velice nezdvořilou – dokázal bych to, nebo ne?

Nebylo mu dáno to zjistit. Objevili se totiž Ábel s Aliteou, vrátili se z prohlídky zvěřince Aberrata K'Ire a pan Berbelek zahájil rituál jejich představení rodině Njutových, Zajdarovi a Amitaci – velice klidně, velice zdvořile: esthlé Alitea Lateková, Berbelekova thygater, esthlos Ábel Latek, Berbelekův hyios.

Posadili se každý na opačnou stranu, Ábel k Luise a Pavlovi, Alitea k Šulimě a Ihmetovi.

Ukázalo se, že Alitea je ve společnosti osobou nadmíru výřečnou, popisy nádherných, podivných i děsivých stvoření se z ní ihned začaly vylévat ve cvrlikavém potoku slov, jakýmsi prazvláštním způsobem byla současně zábavná i distingovaná, dětinská i dospělejší, než by její věk napovídal.

Pan Berbelek ji chvíli zmateně pozoroval. Nikdy ji nepoznám. Je toto skutečná morfa Alitey-mezi-lidmi? Jsou to mé děti, ale já nejsem jejich otec.

Naklonil se ke Kristoffovi.

„Příště si takové výstřelky raději odpusť,“ zašeptal. „Moc mi tu práci neusnadňuješ. Bruge ještě může změnit názor. A dokud ona žije v paláci našeho milovaného ministra... Mysli trochu, než otevřeš hubu, dobře?“

„Sama začala, byla zvědavá. Já jsem jen odpovídal.“

„Kristoffe!“

„Vždyť já vím, že jsem neurvalec a hlupák. Ale taky jsi mě mohl přerušit. Myslíš, že se urazila?“

„Přesvědčíme se za týden, až Bruge zveřejní celní sazby.“

Alitea spořádala druhý tulipán a začala vykládat o dalších exemplářích z cirkusového zvěřince, o okřídlených hadech a ledových ropuchách. Luisa hlasitě pronesla, že ho také musí navštívit, půjdou všichni po představení. Alitea jí instinktivně nabídla květ a jediným gestem tak cizí ženu vtáhla do formy důvěrnosti.

„...nebo ti ohniví koprakové,“ pokračovala se zatajeným dechem, „anebo to cosi, co vyrůstalo z kamene, rostlina nebo zvíře, kde je vůbec berou, sami je morfují? Kde berou takové bláznivé šlechtitele? To nemůže být pro nikoho zdravé.“

„Kdybys, esthlé, viděla,“ zamručel Ihmet, „co my občas vylovíme z moře. Naposledy už jsme ani nedokázali říct, z jaké formy to pochází, možná z Jižního Herdonu? Okeánské proudy je unášejí desítky tisíc stadií, především zdechlíny, jen málokdy živé tvory. Dřív jsme znali všechny druhy, místa i časy jejich výskytu, mám takový ručně sepsaný atlas z minulého století, kde jsou pojmenovány dokonce i jednotlivé exempláře krakenů a mořských hadů: ‚Zubatý Buba, ve dvaadvacátém rozdrtil Succuba IV., kus stěžně zaražený pod levou ploutví, neházet odpadky do vody‘ a podobně, vskutku kouzelné. A dnes? Ničím si člověk nemůže být jist, všechno se mění.“

Pan Berbelek zadusil smích, když viděl, s jakou neskrývanou fascinací Alitea s Ábelem naslouchají nimrodově melancholické rozprávce. Bresla je přece jen zatuchlá provincie Evropy, zavítal tam vůbec někdy cirkus podobný Aberratu K'Ire? Jistě je silně zasáhlo, že je Maria

opustila a že museli náhle odjet — ale bezpochyby teď také prožívají největší dobrodružství svého života.

Tuto fascinaci lze snadno využít, avšak zároveň představuje mocnou sílu sama o sobě. Blahoslavená naivita, radostná zvědavost — že by měl Ábel přece jen pravdu? nenasákl jsem již trochu jejich Formou...?

Panu Berbelekovi se na tváři podruhé objevil úsměv a tentokrát ho nepotlačil.

„Ostatně nejen v mořích,“ navázala za neutuchajícího rytmického ovívání esthlé Amitace, zářivý blankyt se jí třepotal nad hrudí jako osamocené křídlo rajskeho ptáka. „Právě jsem dostala dopis od přítelkyně z Alexandrie. Lidé, kteří se vrací z druhého kruhu, od Zlatých království, už nějakou dobu přiváží podivné zvěsti — o celých džunglích zdeformovaných k nepoznání, o zdecimovaných stádech elefantů, gazel, tapalop, hynou po tisících kdesi na svém putování savanou. Někdy karavana přiveze mršinu — ale živý exemplář nelze do Alexandrie dovézt, drží se daleko od Nebukadnezarovy koruny. Až na jihu, za hranicí jeho Formy, mezi slabými anthy divokých kratistů — odtamtud přicházejí. A ze srdce džungle. Hypatia vysílá zvědy, celé expedice s královskými sofisty. Aristokracie dokonce pořádá takové lovy, už několik sezon je to nová móda... No a čtu, že letos se přidávají i kupci, financují vlastní výpravy. Určitě se tam na pár měsíců zastavím, pak zavítám do Ibérie.“ Zde pohlédla na Berbeleka. „Tak či onak budu muset opustit Vodenburg, než přijde léto a město začne být skutečně k nesnesení.“

„Ty lovíš, esthlé?“ zeptal se nimrod.

„Původně ze společenské povinnosti, nyní pro radost,“ zasmála se. „A výlučně ušlechtilou zvěř. Ale v konečném důsledku — cožpak nezušlechťuje každé zvíře sám lovec, když mu projevuje svou úctu v rituálu pronásledování a boje?“

„Ligaion, *První řeka*.“ Ábel poznal citát a pochlubil se svými znalostmi.

„Už dlouho chci navštívit Alexandrii...“ začal nejistě Pavel. „Vskutku, kolik básníků oslavovalo Nebukadnezarovu kalokagathii. Svaté zahrady Parthene, kdo zahlédl je v noci, pod jasným okem Kyklopa z Pharů...“